КУЛЬТУРНИЙ ПРОФІЛЬ ГРОМАД СУМЩИНИ

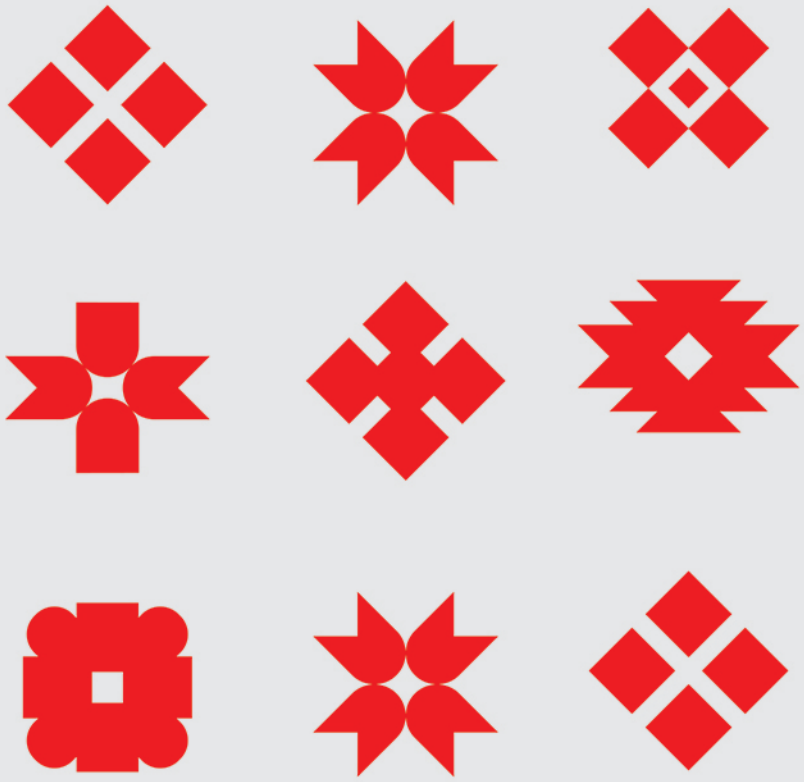

Cultural profile of communities in Sumy region

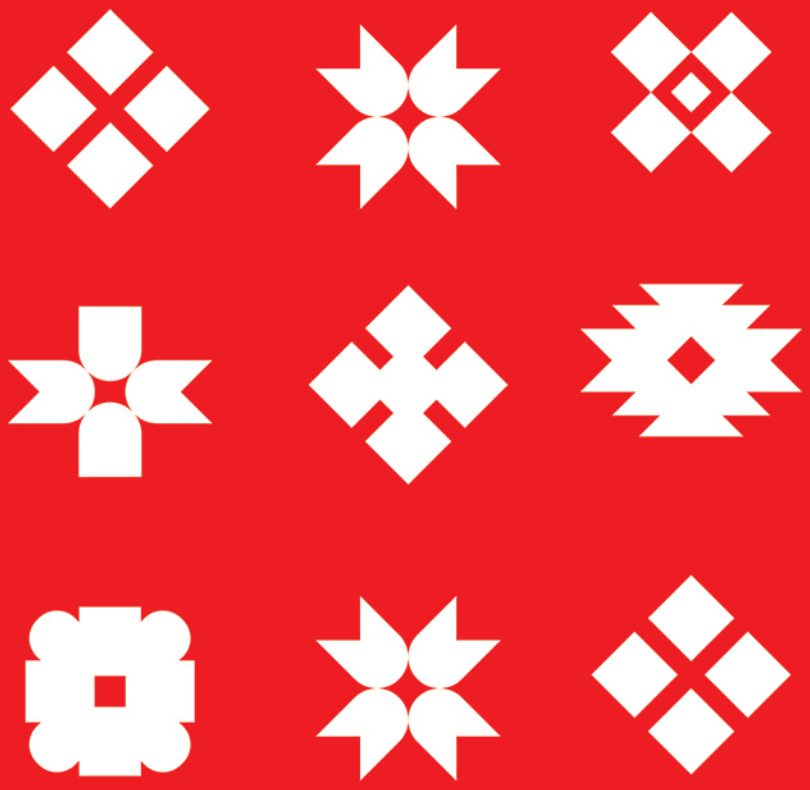

Закохаю тебе я у Сумщину

Закохаю тебе я у Сумщину
До нестями, наче у дівчину,
Що вбирається в трави квітучії,
Що озерами вмита магічними…

Рушниками червоними вишита
І верижицею наче окована –
Таємнича і не досліджена,
В яблуневому цвіті захована.

На Посуллі на груди – кургани,
Впало небо вологими росами,
Підперезана густо лісами,
Оповитая ріками – косами.

Багатьма поруйнована війнами,
Ледь не вмерла від штучного голоду –
Конотопськими зцілена відьмами,
Заговорена давніми мовами.

Закохаю тебе я у Сумщину,
Де світанки горять над просторами,
Де легенди сплітаються з піснями,
Й на папері лягають узорами.

Марина Мельник

Зміст / Contents

Терміни в Каталозі *Catalog terms* 05
Сумська громада *Sumska community* 07
Боромлянська громада *Boromlyanska community* 19
Бочечківська громада *Bochechkivska community* 21
Буринська громада *Burynska community* 23
Великописарівська громада *Velykopysarivska community* 25
Верхньосироватська громада *Verhniosyrovatska community* 27
Ворожбянська громада *Vorozhbyanska community* 31
Есманьска громада *Esmanska community* 32
Глухівська громада *Hluhivska community* 33
Грунська громада *Hrunska community* 39
Кириківська громада *Kyrykivska community* 41
Конотопська громада *Konotopska community* 43
Кролевецька громада *Krolevetska community* 47
Лебединська громада *Lebedynska community* 53
Недригайлівська громада *Nedryhaylivska community* 59
Новослобідська громада *Novoslobidska community* 63
Охтирська громада *Okhtyrska community* 67
Попівська громада *Popivska community* 73
Путивльська громада *Putyvlska community* 75
Річківська громада *Richkivska community* 79
Роменська громада *Romenska community* 81
Садівська громада *Sadivska community* 87
Степанівська громада *Stepanivska community* 91
Хмелівська громада *Khmelivska community* 92
Тростянецька громада *Trostianetska community* 93
Шосткинська громада *Shostkynska community* 99
Ямпільська громада *Yampilska community* 105
Джерела *References* 107
Команда проєкту та Подяки *Project team and Thanks* 111

Терміни / Catalog terms в Каталозі

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage

Нематеріальна культурна спадщина – звичаї, форми показу та вираження, знання, навички, що передаються від покоління до покоління, постійно відтворюються спільнотами та групами під впливом їхнього досвіду, оточення, історії взаємодії з природою, та формують у них почуття самобутності й наступності, виявляючи таким чином повагу до культурного розмаїття і творчості людини.

Intangible cultural heritage – customs, forms of display and expression, knowledge, skills that are transmitted from generation to generation, are constantly reproduced by communities and groups under the influence of their experience, environment, interaction with nature, history and form in them a sense of identity and continuity, thus contributing to respect for cultural diversity and human creativity.

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure

Культурна інфраструктура – цілісні майнові комплекси клубних закладів, бібліотек, музеїв, архівів, історико-культурних заповідників, театрів, споруд культурного призначення та інших культурних цінностей.

Cultural infrastructure – integral property complexes of club institutions, libraries, museums, archives of historical and cultural reserves, theaters, cultural buildings and other cultural values.

Природний простір
Natural space

Природний простір – природні об'єкти (парки, ріки, озера тощо), що були створені природою та людьми.

Natural space – natural objects (parks, rivers, lakes, etc.) that were created by nature and people.

Культурна спадщина
Cultural heritage

Культурна спадщина – сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини, результат духовної та матеріальної діяльності (археологічні та історичні об'єкти, об'єкти монументального мистецтва архітектури та ін.)

Cultural heritage is a set of cultural heritage objects inherited by humanity from previous generations, the result of spiritual and material activity, namely: archaeological and historical objects, objects of monumental art and objects of architect etc.

Креативні індустрії
Creative industries

Креативні індустрії – економічна діяльність, метою якої є створення доданої вартості і робочих місць через культурне та креативне вираження, що робить таку діяльність унікальною.

Creative industries are economic activities that aim to create added value and jobs through cultural and creative expression, which makes such activities unique.

Видатні особистості
Outstanding personalities

Видатні особистості – люди, які своїми вчинками, творчістю та справами вплинули на розвиток територіальної громади та за її межами.

Outstanding personalities – people who, through their actions, creativity, and deeds, influenced the development of a territorial community and beyond.

Сумська громада Sumska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
11 об'єктів *objects*

Природний простір
Natural space
17 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
231 об'єкт *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
25 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
6 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
105 об'єктів *objects*

Північний форпост України

Герасим Кондратьєв, (пом. 1701), політичний та військовий діяч, один із засновників міста Суми; автор портрету: невідомий

Gerasym Kondratiev, (d. 1701), political and military figure, one of the founders of Sumy; portrait author: unknown

Заснування міста Суми

City Sumy Foundation

Історія заснування міста Суми розпочалась із переселення сотень українських родин на древнє Сумське (Берлицьке) городище, переважно вихідців із села Ставище під Києвом. У 1655 році переселенці на чолі із Герасимом Кондратьєвим здобули право на поселення.

Уже в 1658 році Суми стали центром Сумського слобідського козацького полку, а Герасим Кондратьєв – першим сумським полковником і родоначальником славної Кондратьєвської династії. Він відіграв значну роль у заселенні та розвитку не лише міста, а й усієї Сумщини, заснувавши Лебедин, Боромлю, та інші населені пункти. Завдяки його організаторському таланту та військовому досвіду Суми стали північним форпостом українського козацтва, стратегічним оборонним пунктом, що захищав край від ворожих нападів і сприяв заселенню та економічному розвитку Слобожанщини.

SUMY

Свято-Воскресенський кафедральний собор

Sviato-Voskresenskyi (Resurrection) Cathedral

Свято-Воскресенський кафедральний собор — найдавніша кам'яна споруда Сум, яка дивує своєю історією та архітектурною самобутністю. Зведений наприкінці XVII — на початку XVIII століття коштом полковників Герасима та Андрія Кондратьєвих, він став не лише першою мурованою будівлею міста, а й вагомим духовним та оборонним центром. Тризрубна, трибанна церква гармонійно поєднує риси козацького бароко та традиційної української архітектури, а її товсті мури та підземні ходи свідчать про колишню фортифікаційну роль. Собор оповитий легендами.

Кадетський корпус
ім. Івана Харитоненка
Cadet Corps named after Ivan Kharytonenko

Кадетський корпус ім. Івана Харитоненка

Cadet Corps named after Ivan Kharytonenko

Успішний цукрозаводчик Іван Харитоненко наприкінці XIX століття захопився ідеєю створення Кадетського корпусу в Сумах, але, звернувшись до імператора, отримав відмову. Проте це не зупинило мецената — перед смертю він доручив синові Павлу здійснити цей задум. Павло Харитоненко довго вів перемовини з владою, і в результаті на початку XX століття було засновано корпус. Так у Сумах з'явився навчальний заклад, що готував майбутніх військових і державних діячів.

Родина Харитоненків - сумські цукрові меценати

Kharytonenko family - Sumy sugar patrons

Іван Харитоненко, 1822 - 1891 рр., землевласник, цукрозаводчик, філантроп і меценат; автор портрету: Микола Неврев, 1892

Ivan Kharytonenko, 1822 - 1891, landowner, sugar producer, philanthropist; portrait by Mykola Nevrev, 1892

Родина Харитоненків залишила глибокий слід в історії Сум та всього регіону, відігравши ключову роль у його розвитку. Засновником славетної династії був Іван Харитоненко — землевласник, видатний промисловець-цукрозаводчик, меценат і філантроп.

Іван Харитоненко, окрім успішної промислової діяльності, відзначався великою благодійністю: на його кошти було зведено дитячий притулок, студентський гуртожиток, будівлю медичного факультету Харківського університету, церкву в Нижній Сироватці. Його син Павло продовжив не лише економічне зростання регіону, а й активно сприяв його соціальному розвитку. Він фінансував будівництво навчальних закладів, лікарень, храмів, зокрема, Троїцького собору, що став окрасою міста.

Родина Харитоненків брала активну участь в благоустрої та економічному розвитку міста Суми. Їхній внесок у розвиток міста перетворив Суми на один із провідних культурних і промислових центрів України.

Герб Харитоненків із девізом – «Працею звеличуюся»

Kharytonenko`s Coat of arms with the motto – «I am exalted by my work»

«Любіть Суми так, як я їх любив»

Слова із заповіту Івана Харитоненка

«Love Sumy as as I loved it»

Words from Ivan Kharytonenko's will

Атмосфера сумського дворику

Sumy courtyard Atmosphere

Приватний музей «Причал Одіссея»

Private museum «Odyssey Pier»

«Причал Одіссея» – один із найцікавіших приватних музеїв Сум, заснований Сергієм Гуцаном у 2014 році. Музей відомий своєю унікальною експозицією, відвідувачі можуть взаємодіяти з експонатами, вивчаючи і відчуваючи на дотик.

Спочатку музей розташовувався у приватній оселі засновника, а у 2022 році переїхав до центру міста. Експозиція поділена на чотири основні кімнати – «Хаос», «Система», «Кураж» та «Еволюція», що дозволяє побачити події минулого з різних поглядів. Окрім того, музей нещодавно розширився, додавши нові локації: музей фотографії, галерею котів та музей ляльок. Кожна частина музею дарує відвідувачам можливість доторкнутися до минулого та відчути зв'язок між різними епохами.

Сергій Гуцан з дружиною Наталією, власники та натхненники музею

Serhii Hutsan with his wife Nataliia, Museum owners and patrons

Дворики міста Суми

Sumy Courtyards

Справжню атмосферу міста, з його молоддю та енергією, можна відчути у невеликих, але надзвичайно креативних двориках. Це відновлені куточки старовинного міста, де збережена автентичність будівель та кладки органічно поєднується з сучасним оформленням і духом. Дворики Сум стали сучасними культурними осередками. «Літничка», відновлена за ініціативи спільноти «Суми майбутнього», перетворилася на місце для концертів та виставок, у свою чергу АртДвір об'єднує мистецтво та історію завдяки вуличним виставкам і аукціонам. Дворик на Кузнечній (ДНК) став платформою для культурних подій та зустрічей змінотворців, а Креативно-реактивна яма (КРЯ) дає можливість долучитися до вуличної культури через музику та виставки. Ці локації стали справжніми центрами творчості та самовираження для активних мешканців міста.

Обладунки середньовічного лицаря (сучасна репліка)

Medieval knight Armor (modern replica)

Сумський обласний художній музей імені Никанора Онацького

Sumy Regional Art Museum named after Nykanor Onatskyi

Сумський обласний художній музей імені Никанора Онацького — це унікальна мистецька скарбниця, заснована у 1920 році художником Никанором Онацьким. Його колекція, що налічує понад 17 тисяч експонатів, включає твори Куїнджі, Айвазовського та інших видатних митців. Попри виклики часу музей залишається осередком культури. Нині, через війну, постійна експозиція недоступна, проте простір перетворився на місце для спілкування, виставок сучасних художників, творчих зустрічей та майстер-класів.

Альтанка

Gazebo

Сумська Альтанка – унікальна дерев'яна конструкція, яка є однією головних архітектурних пам'яток міста. Вона була побудована в 1900 - 1905 роках, імовірно за проєктом місцевого архітектора Матвія Щавельова. Альтанка вражає своєю ажурною конструкцією, у якій, за переказами, не було використано жодного металевого цвяха – всі частини з'єднані дерев'яними шипами та замками.

За міською легендою її збудували на місці свердловини, де спочатку намагалися знайти нафту. У результаті замість корисних копалин на цьому місці виникла архітектурна перлина, яка стала однією з головних родзинок Сум. Сьогодні Альтанка є популярним місцем для відпочинку та культурних заходів.

Альтанка

Gazebo

Сумський обласний краєзнавчий музей

Sumy Regional Museum of Local History

Сумський обласний краєзнавчий музей

Sumy Regional Museum of Local History

Сумський обласний краєзнавчий музей – це найбільше зібрання історичних, етнографічних, археологічних та природничих матеріалів Сумщини. Музей розміщується в одній із найкрасивіших будівель міста – колишній земській управі XIX століття. Заснований у 1920 році, він береже унікальну збірку експонатів: від слов'янського рала VII–IX століть і візантійських ваз до козацької зброї та рідкісних документів. Його експозиції дозволяють відвідувачам зануритися в минуле та краще зрозуміти культурну спадщину краю.

Пам'ятник Цукру

Monument to Sugar

«Пам'ятник Цукру» – це образ славного минулого, осмислення теперішнього та віри у майбутнє. Колись місто було центром цукрової імперії, створеної працею Харитоненків, а цукор виробляли у вигляді великих пресованих кубів. Саме ця форма лягла в основу скульптури, складеної з вапнякових блоків, що передає поняття фундаменту, на якому будувалася економіка та культура Сум. Спіральна композиція пам'ятника втілює ідею розвитку, нагадуючи, що місто має потенціал до відродження, зокрема й у промисловій сфері. Вагомим елементом є металевий куб, створений із залишків зруйнованих цукрових заводів: іржа, що поступово стікатиме по його поверхні, відображає сльози за втраченими можливостями. Проте цей пам'ятник не лише про минуле – він звертається до майбутніх поколінь, нагадуючи про силу праці, меценатства та відповідальності за своє місто.

Пам'ятник Цукру, 2010 р.
Автори пам'ятника: Геннадій Мінаєв, Віктор Довголюк та Олексій Шевченко

Monument to Sugar
Authors of the monument: Gennady Minayev, Viktor Dovgolyuk and Oleksiy Shevchenko

SUMY

Пам'ятний знак «Сумка»
Memorial Sign «Sumka» (Bag)

Пам'ятний знак «Сумка»

Memorial Sign «Sumka» (Bag)

Пам'ятний знак «Сумка» є відображенням міської легенди та культурною пам'яткою. Установлений у травні 2008 року на вулиці Воскресенській, він відтворює легенду про те, як козаки знайшли сумку з грошима в річечці Сумка, що стало початком заснування міста. Скульптурна композиція: колодязь-фонтан з аркою, що втілює небесне склепіння та сумкою з грошима, що «витікає» життєдайною водою. Скульптура стала талісманом благополуччя для жителів міста. Пам'ятник доповнюється картою Сумської області, нагадуючи єдність й історичний контекст регіону. «Сумка» швидко перетворилася на один із символів міста, місце для зустрічей, культурних заходів і святкувань.

Національний академічний театр драми та музичної комедії ім. Михайла Щепкіна

National Academic Drama and Musical Comedy Theater named after Mykhailo Shchepkin

Національний академічний театр драми та музичної комедії ім. Михайла Щепкіна є однією з головних культурних установ області, що приваблює численних глядачів завдяки багатому репертуару та виразному інтер'єру. Репертуар театру різноманітний і охоплює не лише українську класичну драматургію, а й світову класичну музику, сучасні п'єси, оперети та балет. Зокрема, театр активно працює над такими постановками як «Мартин Боруля», «Пер Ґюнт», «Ромео за викликом» а також проводить захоплюючі балетні вечори і симфонічні концерти. Особливою гордістю театру є порцелянове панно «Сім птахів – сім нот», створене за ескізом художника Віктора Зарецького. Це унікальне панно, виконане на Сумському фарфоровому заводі, втілює міф про птицю Сирін, чий спів наповнював навколишній світ красою та світлом. Площа панно складає 90 м^2, а його вага – понад 10 тонн. Крім того, театр прикрашають вишукані люстри у вигляді яблуневих суцвіть, що додають інтер'єру особливої витонченості. Такий неповторний інтер'єр і різноманітність вистав роблять театр культурною і архітектурною пам'яткою Сумщини.

Панно «Сім птахів – сім нот» («Птахи щастя»), виготовлене художниками Сумського фарфорового заводу за ескізом Віктора Зарецького

The unique panel «Seven birds – seven notes» («Birds of Hapiness»), made by artists Sumy Porcelain Factory according to Viktor Zaretsky sketch

Спасо-Преображенський собор

Spaso-Preobrazhensky Cathedral

Спасо-Преображенський собор є величною архітектурною пам'яткою, що поєднує ренесанс, бароко та класицизм. Його історія розпочалася в XVII столітті з дерев'яної Преображенської церкви, яка згодом перетворилася на кам'яний храм. Однією з її головних особливостей є 56-метрова дзвіниця в стилі необароко з чотирма чавунними статуями євангелістів. На куполі собору розташовані статуї апостолів-євангелістів та київського князя Володимира Хрестителя. Собор прикрашає старовинний годинник, виготовлений у 1884 році, який потребує заведення лише раз на три доби. Ці елементи, разом з монументальними скульптурами, роблять собор не лише духовною святинею, а й перлиною архітектури та інженерної думки.

Собор було закладено в 1776 році, він був освячений у 1788 році. З 1882 до 1892 рр. було здійснено повну реконструкцію собору за проєктом архітектора Михайла Ловцова, внаслідок чого будівля набула свого сучасного вигляду. Перебудова здійснювалась коштом мецената Дмитра Суханова.

СУМИ

«Ісус на хресті»,
пам'ятник на фамільному склепі Круазі,
Арденни, Франція

«Jesus on the Cross»,
monument at the Croisi family crypt,
Ardennes, France

«Два ангели»
Скульптор: Аристид Круазі, гіпс, 1889
Музей Арденн Шарлевіль-Мезьєр,
Франція

«Two Angels»
Sculptor: Aristide Croisi, gypsum, 1889
Museum of the Ardennes
Charleville-Mézières, France

«Голгофа» та «Два ангели»

«Calvary» (Golgotha) and «Two angels»

Скульптурний ансамбль «Голгофа» та «Два ангели» авторства видатного французького скульптора Аристида Круазі є комплексом пам'яток культури в Сумах. Виготовлені з білого італійського мармуру, скульптури вражають своєю реалістичністю та емоційною глибиною. «Два ангели» символізує піднесення душі до неба й була замовлена спеціально для могили Зінаїди Харитоненко, доньки Павла Івановича Харитоненка, яка померла в дитинстві. «Голгофа» (інша відома назва – «Розп'яття») складається з двох частин: верхня зображає розп'яття Ісуса Христа, а нижня – Богоматір та апостола Іоанна Богослова. Ці скульптури встановлені на родинному похованні відомих меценатів та промисловців Харитоненків, на Центральному міському (Петропавлівському) кладовищі Сум. Цікавий факт, що робочий макет скульптури «Два ангели» зберігається у французькому музеї Арденн Шарлевіль-Мезьєрі, а бронзова копія розп'яття «Голгофи» встановлена на могилі самого Аристида Круазі в Арденнах, Франція. Сьогодні скульптурний ансамбль «Два ангели» та «Голгофа» є пам'ятками монументального мистецтва національного значення.

Боромлянська громада Boromlianska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
2 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
1 особа *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
9 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
3 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

БОРОМЛЯ

Обрядовий напій «Варена»

Traditional special drink «Varena»

Напій «Варена» – традиційний український напій, що має особливе значення для Боромлянської громади.

Його виготовляють шляхом варіння суміші натуральних фруктів, ягід та меду, що додає напою характерного смаку й аромату. «Варену» готували і готують щороку на заходах, присвячених поминанню померлих.

Напій готується за старовинним рецептом, який передаються з покоління в покоління.

Рецепт тут

Recipe here

«Варена»
«Varena»

Боромлянська полуниця
Boromlianska strawberries

Боромлянська полуниця

Boromlianska strawberries

Боромлянська полуниця має давню історію, що бере початок у 1867 році, коли селянин Скринька випадково привіз саджанці цієї ягоди, й згодом усе село почало її вирощувати. Через кілька десятиліть, у 1903 році, селянин Лозовий доповнив місцеві насадження відомим сортом «Шарплес», що сприяло ще більшому розвитку полуничного господарства. На початку XX століття боромлянці вирощували полуницю в промислових масштабах, продаючи її по всьому регіону. Знаковою подією стала Боромлянська виставка полуниць у 1908 році, яка привернула увагу науковців і фермерів, заклавши основу для подальшого розвитку цієї галузі.

Боромлянське лозоплетіння

Boromlianske wickerwork

Село Боромля – сучасний осередок лозоплетіння на Сумщині, де це давнє ремесло залишається вагомою частиною культурної спадщини. Завдяки наявності природних масивів верболозу місцеві майстри зберегли й розвинули традиції плетіння, створюючи вироби як для побутових потреб, так і для декоративних цілей. Процес виготовлення потребує майстерності та ретельної підготовки матеріалу, всі ці знання і нині передаються з покоління в покоління. Саме така спадкоємність знань допомагає зберігати особливе мистецтво лозоплетіння та пристосовувати його до сучасних потреб.

Диван сплетений боромлянськими майстрами

Sofa made by Boromlian craftsmen

BOROMLIA

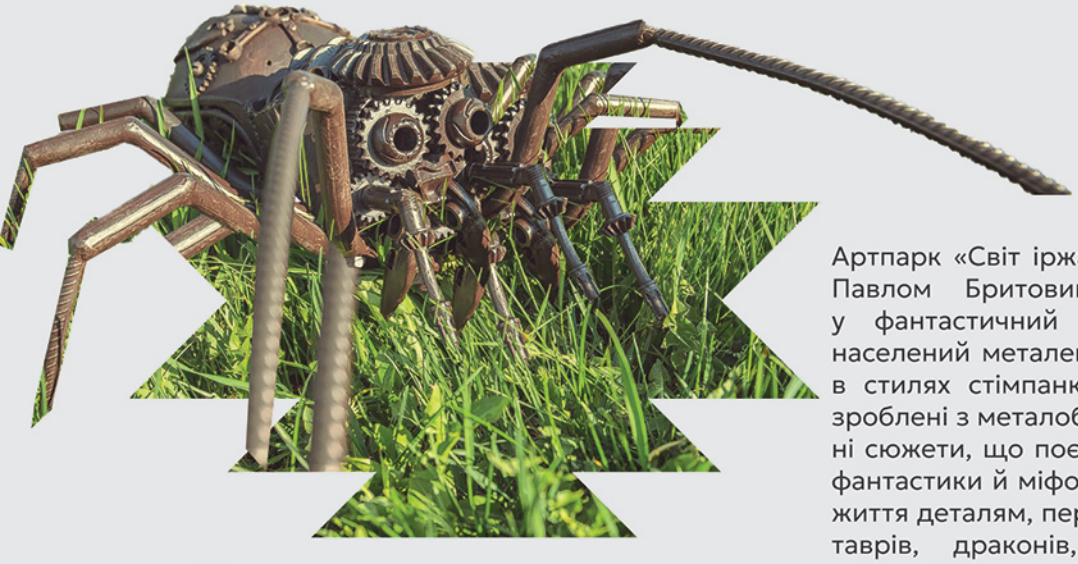

«Павук» – металева скульптура
в стилі стимпанку

«Spider» – a metal sculpture in steampunk style

Парк металевих монстрів

Metal Monsters park

Артпарк «Світ іржавих монстрів», створений Павлом Бритовим, занурює відвідувачів у фантастичний постапокаліптичний світ, населений металевими істотами. Скульптури в стилях стімпанк, дизельпанк і теслапанк зроблені з металобрухту та втілюють унікальні сюжети, що поєднують елементи наукової фантастики й міфології. Майстер надає друге життя деталям, перетворюючи їх на мотокентаврів, драконів, механізованих хижаків та інше. Парк став не лише мистецьким проєктом, а й місцем творчого натхнення, де кожен відвідувач може відчути дух фантазії та інженерної майстерності.

Заказник Лисиця

Lysytsia (Fox) reserve

Свою назву заказник отримав від хутора Лисиця, який раніше існував на цьому місці.
Із висоти він нагадує за формою маленьку руду лисичку. Територія заказника – це балковий комплекс з ділянками степової рослинності на схилах водосховища.
Восени тут можна насолодитися неймовірною красою мальовничих краєвидів, де панують відтінки жовтого й червоного.

Лисиця (ландшафтний заказник)

Lysytsia (Fox) reserve

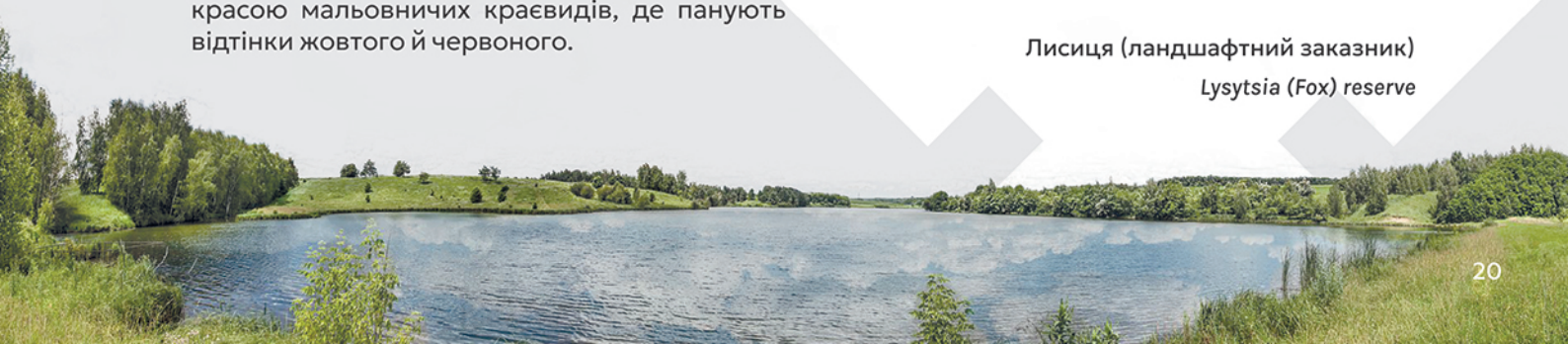

Бочечківська громада Bochechkivska community

Культурна спадщина
Cultural heritage
1 об’єкт *object*

Видатні особистості
Outstanding personalities
1 особа *person*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
6 об’єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
1 об’єкт *object*

Природний простір
Natural space
2 об’єкти *objects*

Бочечанський заказник

Bochechanskyi nature reserve

Бочечанський ландшафтний заказник – це природний об'єкт місцевого значення, розташований у Конотопському районі Сумської області, поблизу села Бочечки. Його площа становить 97,8 га, і він є частиною природно-заповідного фонду України. Заказник було створено з метою збереження типового ландшафту лісостепової зони багатої на флору та фауну. Територія включає ділянки мішаного лісу, луки та болота, які слугують осередком для багатьох видів рослин і тварин, деякі з яких занесені до Червоної книги України.

Серед рослинного світу заказника можна зустріти дуби, липи, осокори, а також рідкісні види, такі як гніздівка звичайна та цибуля ведмежа. Тваринний світ представлений різноманітними птахами, зокрема соловейком східним, берестянкою та іволгою, а також численними ссавцями, включаючи оленів, косуль і кабанів. Бочечанський заказник є актуальним місцем не лише для наукових досліджень, а й для екотуризму, привертаючи увагу тих, хто цінує природну красу та біорізноманіття Сумщини.

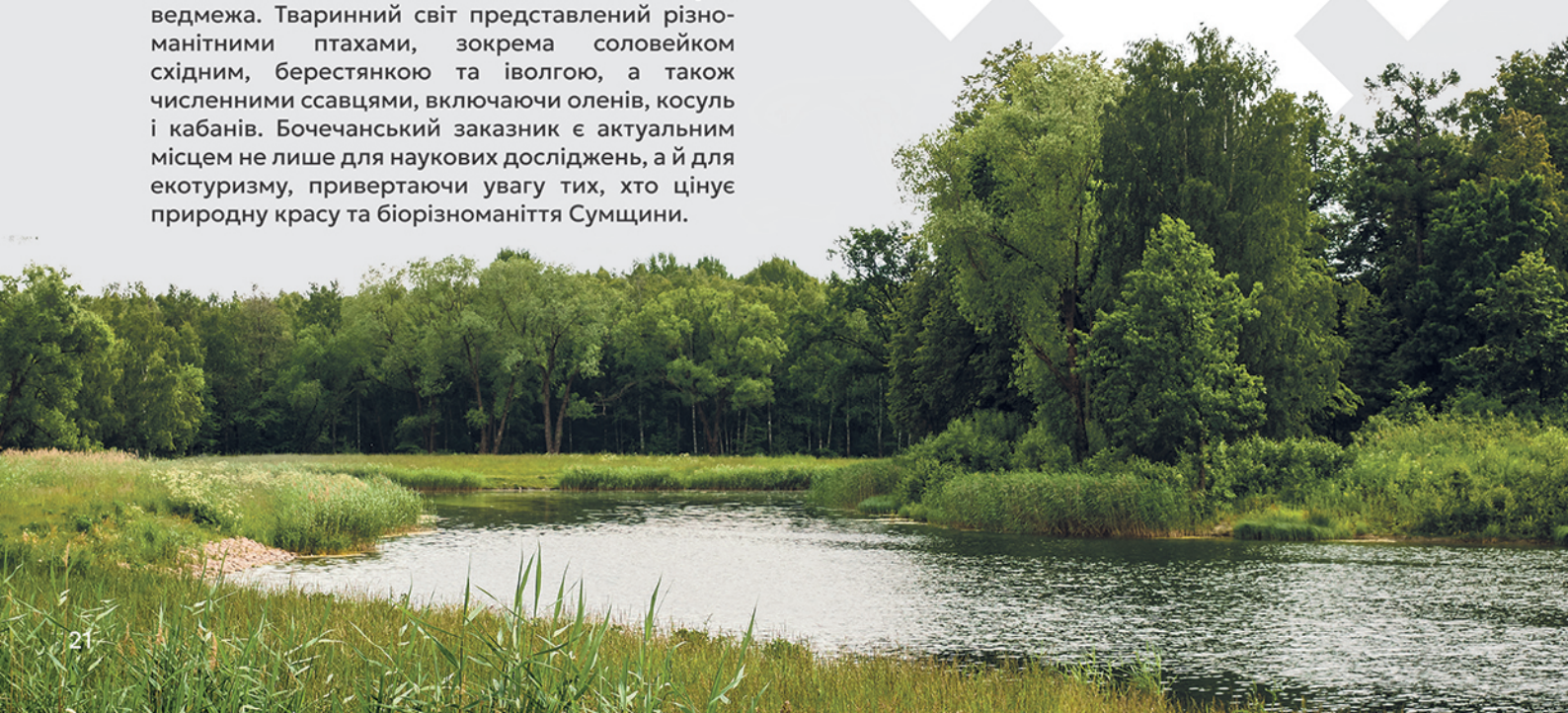

Сучасний вигляд
Палацу княгині Львової

Modern view of the Princess Lvova's Palace

Вигляд будівлі до часткового руйнування під час Другої світової війни

View of the building before partial destruction during the World War II

Палац княгині Львової

Princess Lvova's Palace

Палац княгині Ганни Львової в селі Бочечки – пам'ятка високого класицизму, збудована у 1783 році кріпаками та майстрами з Путивля за закордонним проєктом. Двоповерхова будівля з білосніжними колонами слугувала не лише житлом, а й місцем розкішних балів господині Ганни Львової.

Після 1917 року тут розмістили технікум, а з 1935 року – школу. Хоча палац постраждав під час Другої світової війни, його відновили, зберігши архітектурну цінність. Парк XVIII століття, що оточує палац, зберігає залишки давнього ставу й алей, а легенда про острів Любові надає йому романтичної атмосфери. Завдяки реконструкції у 2010 році палац залишається значним культурним символом регіону.

Оленяча ферма

Deer farm

Оленяча ферма в Бочечківській громаді, заснована Дмитром Русановим та Віктором Галою, є першою подібною в Сумській області та однією з небагатьох в Україні. Цей бізнес сприяє розвитку популяції диких тварин, ефективному використанню непридатних для сільського господарства земель і приносить громаді прибуток. Натхненням для створення ферми стали поїздки Дмитра Європою, де він бачив гармонійне співіснування людей і тварин. Ферма вже налічує майже 300 голів, а її діяльність охоплює не лише розведення оленів і ланей, а й продаж пантів – рогів, що мають цінність у медицині. Проєкт має перспективи: фермери планують розвивати екотуризм та навчальні програми, популяризуючи цей напрям в Україні.

Буринська громада Burynska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
68 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
6 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
38 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
2 об'єкти *objects*

Садибний будинок Курдюмова

Kurdyumov's estate

Садибний будинок цукрозаводчика Курдюмова (Будинок Бошів) в селі Слобода – яскравий приклад цегляної неоготики початку XX століття, який захоплює своєю архітектурною досконалістю. Побудований за участю італійських майстрів, цей Н-подібний маєток з червоної та жовтої цегли виділяється симетрією фасадів, декоративними металевими елементами та виразними формами. Будівля пройшла непростий шлях: від колишнього елегантного маєтку з садом і ставком до частково зруйнованої та розграбованої після пожежі споруди. Завдяки зусиллям небайдужих людей пам'ятку вдалося зберегти, проте нині вона залишається закритою.

Є унікальним за ступенем мистецької довершеності, витвором неоготичного напрямку стилістики історизму XX ст.

СЛОБОДА

SLOBODA

Микола Бондаренко, 1949 - 2023 рр.
художник - графік, майстер екслібриса
та книжкової графіки

Mykola Bondarenko, 1949 - 2023
graphic artist, master of ex libris
and book graphics

Микола Бондаренко

Mykola Bondarenko

Микола Бондаренко – видатний український художник-графік із села Дмитрівка, який став майстром у техніці лінориту, екслібриса та книжкової графіки. Його творчість охоплює понад 500 екслібрисів, графічні серії, присвячені Голодомору, Шевченківській тематиці, «Слову о полку Ігоревім» та «Лісовій пісні» Лесі Українки. Бондаренко брав участь у численних міжнародних виставках, а його роботи зберігаються в музеях України та світу. Серія графічних робіт «Україна 1933: кулінарна книга» здобула всесвітнє визнання, а самого митця вшанували численними нагородами. Його творчість є неоціненним внеском у збереження історичної пам'яті та культурної спадщини України.

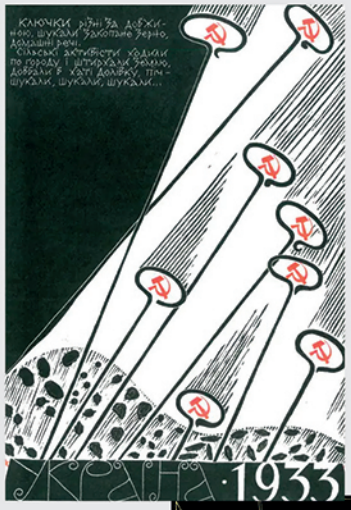

Лінорити Миколи Бондаренка

Linocuts by Mykola Bondarenko

DMYTRIVKA

Великописарівська громада Velykopysarivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

Культурна спадщина
Cultural heritage
61 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
5 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
3 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
2 об'єкти *objects*

1. Степан Пасюга, 1862 - 1933 рр., кобзар, виконавець дум і народних пісень

Stepan Pasyuga, 1862 - 1933, kobzar, performer of dums and folk songs

2. Григорій Кожушко, 1880 - 1924 рр. кобзар, виконавець дум і народних пісень

Hryhorii Kozhushko, 1880 - 1924, kobzar, performer of dums and folk songs

Народне кобзарське мистецтво

Folk Kobzar Art

Велика Писарівка на Охтирщині є історичним осередком народного кобзарського мистецтва. Тут народилися й розвивали свою майстерність видатні кобзарі – Степан Пасюга, Григорій Кожушко та Єгор Мовчан, які стали яскравими представниками харківської школи кобзарства.

Ця школа кобзарства, до якої належали великописарівські митці, вирізнялася особливим стилем гри на бандурі, коли інструмент тримали притиснутим до грудей, «біля серця», а обидві руки виконували складні партії. Цей стиль став символом автентичного виконавства, яке відрізнялося глибиною звучання та технічною досконалістю. Довгий час, починаючи з другої половини XVIII століття, у цьому регіоні діяв притулок для сліпих бандуристів, що сприяло збереженню унікальних музичних традицій.

Пам'ятник Єгору Мовчану, Велика Писарівка

Monument to Yehor Movchan, Velyka Pysarivka

Єгор Мовчан (у центрі), 1898 - 1968 рр., кобзар, виконавець дум і народних пісень

Yehor Movchan (in the center), 1898 - 1968, kobzar, performer of dums and folk songs

Гетьманський національний природний парк

Hetman national natural park

Гетьманський національний природний парк, створений у 2009 році, розташований у мальовничій Сумській області й охоплює понад 23 тис. га дивовижних природніх ландшафтів. Він простягається вздовж середньої течії річки Ворскли, яка є його серцем та однією з найчистіших річок України. Територія парку поєднує у собі соснові та змішані ліси, заплавні луки, болота й річкові системи, що створюють виняткове біорізноманіття. Понад 900 видів рослин і 300 видів тварин, включаючи рідкісних представників флори і фауни, охороняються в межах парку. Серед них є види, занесені до Червоної книги України, такі як орлан-білохвіст, чорний лелека, журавель сірий, грицик великий, борсук, а також рідкісні водно-болотні рослини.

Грицик великий

Black-tailed Godwit
Limosa

Назва парку пов'язана з історичною спадщиною Гетьманщини, яка залишила глибокий слід у культурі та природі цього регіону. Цей зв'язок між природою й історією робить парк не лише ціннісним центром екологічного збереження, а й культурним символом Слобожанщини. Окрім природної краси, Гетьманський парк приваблює своєю багатою історією: саме тут пролягали шляхи старовинних торгових і воєнних маршрутів. Це місце зберігає пам'ять про колишні поселення, традиції та легенди, що додає йому унікального культурного значення.

Гетьманський парк також є популярним місцем для екотуризму та відпочинку. Його екологічні стежки, оглядові майданчики та сплави на байдарках по Ворсклі приваблюють тисячі туристів. Освітні програми, що проводяться на території парку, допомагають популяризувати ідеї збереження природи, а також знайомлять із багатством біорізноманіття регіону. Співпраця парку з місцевими громадами сприяє розвитку екологічного мислення та гармонійного співіснування людини з природою, роблячи Гетьманський парк зразком стійкого природокористування в Україні.

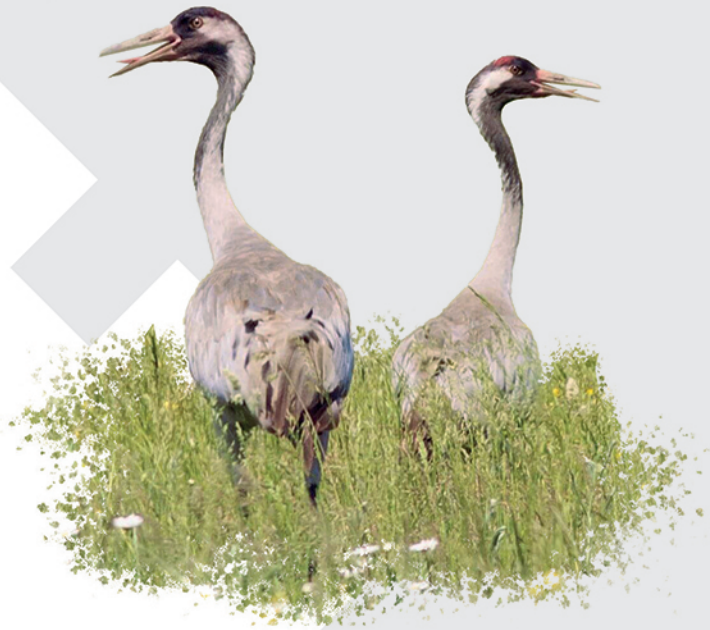

Журавель сірий

Grey crane

Гетьманський національний природний парк

Hetman National Nature Park

Верхньосироватська громада Verhniosyrovatska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
2 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
1 об'єкт *object*

Видатні особистості
Outstanding personalities
2 особи *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
5 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
2 об'єкти *objects*

Попівська академія

Popivska academy

Попівська (Паліцинська) академія – це культурно-освітній гурток, заснований наприкінці XVIII століття Олександром Паліциним на хуторі Попівка (нині – частина села Залізняк, Сумська область). Академія об'єднувала передову інтелігенцію того часу, включаючи поетів, художників, архітекторів, літераторів та освітян, які обговорювали культурні, наукові та державні справи. Маєток Паліцина виконував роль освітнього закладу для дітей місцевих дворян, а сам Олександр Паліцин став відомим завдяки перекладам «Слова о полку Ігоревім» і творів французьких просвітителів. Ідеї, що виникли в академії, стали основою для створення Харківського університету, у заснуванні якого Паліцин брав активну участь.

Попівська академія

Popivska academy

Олександр Паліцин, 1741 - 1816 рр., просвітник, перекладач, поет, архітектор, колекціонер, громадський діяч

Olexandr Palitsyn, 1741 - 1816, educator, translator, poet, architect, collector, public person

У середині 1980-х років діяльність «Попівської академії» була відроджена завдяки дослідженням Михайла Теслі, який заснував сучасну Паліцинську академію. Ця громадська організація об'єднала науковців, письменників, краєзнавців і творчих людей, які продовжують традиції свого попередника. Із 1983 року проводяться «Паліцинські читання», спрямовані на популяризацію історії та культури регіону. Завдяки спільним зусиллям дослідників і громадськості відроджено пам'ять про академію, встановлено пам'ятник на місці поховання Паліцина та створено буклети й матеріали для краєзнавців. Академія і сьогодні залишається центром збереження культурної спадщини та розвитку наукових ініціатив.

ЗАЛІЗНЯК

ZALIZNIAK

Спадок предків

Унікальна прикраса

Unique piece of jewelry

Старовинну прикрасу київської археологічної культури середини III - початку IV століття знайшли на території Сумщини у 2013 році. За прикрасою закріпилась поетична назва «Верижиця».

Нагрудний ланцюг внесено у Державного реєстру національного культурного надбання України як пам'ятку, що становить цінність з огляду історії, культури, етнології та має важливе значення для самосвідомості українського народу на рівні з Скіфською Золотою пектораллю.

Наразі ця прикраса є частиною колекції Сумського обласного краєзнавчого музею.

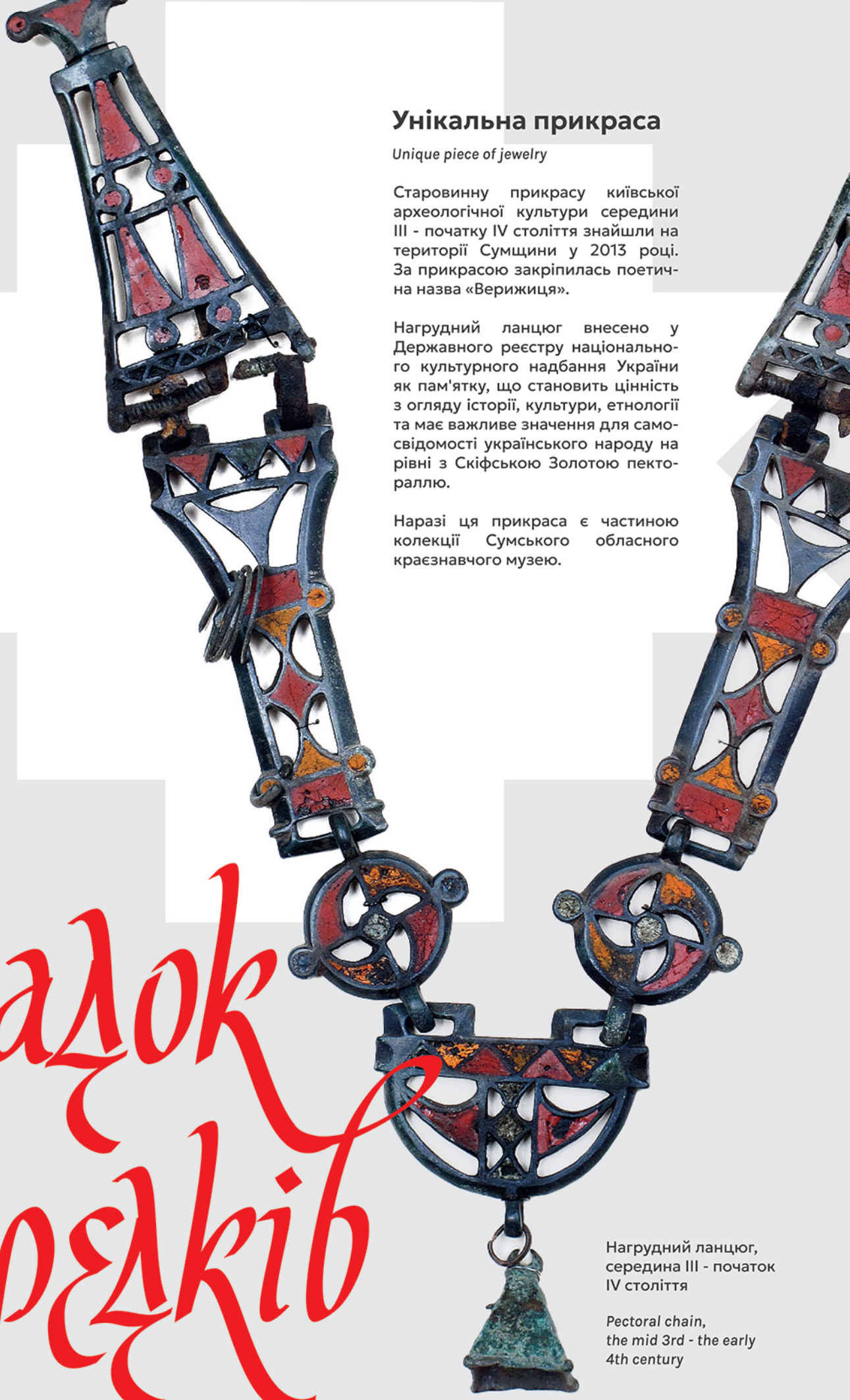

Нагрудний ланцюг, середина III - початок IV століття

Pectoral chain, the mid 3rd - the early 4th century

Ликова щітка
села Залізняк, Великий Бобрик,
Верхня Сироватка

Lykova brush (brush made of bark)
villages of Zalizniak, Velykyi Bobryk,
Verkhnia Syrovatka

Ликоплетіння

Lyko-weaving (weaving of a special bark)

Ликоплетінням здавна займались у селах Залізняк, Великий Бобрик, Верхня Сироватка де майже в кожній хаті виготовляли ликові щітки. Вони широко використовувались у сільському побуті для обмазування вапном хат, дерев та інших господарських потреб. Матеріал для лика добували поряд із цими селами, адже край багатий на листяні ліси, зокрема липи, кора яких слугувала основною сировиною. Це традиційне ремесло, яке потребувало майстерності в заготівлі та обробці лика, відображає багаті культурні традиції регіону. У 2021 році ликоплетіння було офіційно визнано елементом нематеріальної культурної спадщини Сумщини, що підкреслює його важливість як історичного та етнографічного надбання.

Цикорна кава

Chicory coffee

Село Залізняк на Сумщині має давню історію вирощування та обробки цикорію, що розпочалася ще у XIX столітті, коли місцевий меценат Борис Золотницький заклав основи промислового цикорного виробництва. На початку 1900-х років тут були плантації та сушарні цикорію, а сам Залізняк посідав одне із провідних місць серед виробників цикорної продукції імперії. Сучасне відродження традиції розпочалося у 2019 році, коли місцева громада заснувала проєкт із вирощування цикорію.

Цикорна кава
Chicory coffee

Зараз цикорій із Залізняка внесено до переліку нематеріальної культурної спадщини Сумщини, а громада працює над створенням туристичного маршруту «Залізний цикорій», крафтової кав'ярні та кооперативу для виробництва екологічного цикорного напою.

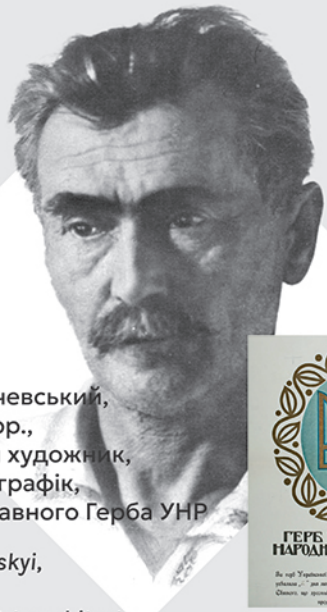

Василь Кричевський,
1873 - 1952 рр.,
український художник,
архітектор, графік,
автор Державного Герба УНР

Vasyl Krychevskyi,
1873 - 1952,
Ukrainian artist, architect,
graphic artist, the author
of the UNR State Coat of Arms

Державний Герб УНР
State Coat of Arms of UNR

Василь Кричевський

Vasyl Krychevskyi

12 січня 1873 року в селі Ворожба на Лебединщині народився Василь Кричевський – всесвітньовідомий український художник, архітектор і графік, якого вважають творцем нового українського стилю в архітектурі. Він створив Малий герб України – Тризуб, а також дизайн перших гривень УНР 1918 року.

У 1880 - 1882 роках Василь Кричевський навчався в школі села Верхня Сироватка, залишивши слід у його історії. На згадку про цю подію в 2020 році біля школи встановили пам'ятний знак Кричевському, а у 2021 році створили екокомпозицію у формі Тризуба.

ZALIZNIAK

Ікона Миколи Чудотворця,
яка за переказами була знайдена
в Урочищі «Образ»

The icon of St. Nicholas,
which according to the legend was found
in the forestry district «Obraz» (Image)

Урочище «Образ»

Tract «Obraz» (Image)

Урочище «Образ» у селі Великий Бобрик є ландшафтним заказником місцевого значення та унікальною природно-історичною пам'яткою. Його територія охоплює 97 га та входить до природно-заповідного фонду Сумщини. Урочище славиться дубово-липово-кленовим лісостеповим ландшафтом, де зростають рідкісні рослини, занесені до Червоної книги України, такі як гніздівка звичайна та цибуля ведмежа. Крім того, тут розташоване самовиливне джерело води, що вважається святим, і меморіальний комплекс, який зберігає багату історію цього краю. Згідно з переказами, у XVIII столітті в дуплі старого дуба було знайдено ікону Святителя Миколи Чудотворця, яка стала основою для назви урочища.

Після багатьох років занепаду урочище почали відновлювати у 2000-х роках. Завдяки зусиллям працівників Великобобрицького лісництва джерело було очищено, відновлено каплицю та споруджено поклонний хрест. У 2016 році зведено нову каплицю за проєктом архітектора Володимира Бикова, а у 2018 році – хрестильню на честь Йоасафа Білгородського (Горленка). Сьогодні урочище «Образ» є туристичним центром.

Урочище «Образ»
Tract «Obraz» (Image)

Ворожбянська громада Vorozhbyanska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
10 об'єктів *objects*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
8 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
11 об'єктів *objects*

Вокзал залізничної станції Ворожба
Railway station Vorozhba

Вокзал залізничної станції

Railway station

Вокзал залізничної станції Ворожба є історичною та архітектурною пам'яткою Сумщини, що поєднує культурну, економічну та естетичну значущість. Перший поїзд вирушив зі станції 14 листопада 1868 року, а в 1888 році було урочисто відкрито нову будівлю вокзалу, спроєктовану архітектором Юргенсом. Вокзал є яскравим прикладом пізньокласичного стилю з елементами історизму: симетричний фасад прикрашають аркові вікна, декоративні карнизи та балюстради, що створюють гармонійний ансамбль. Будівля виділяється не лише функціональністю, а й вишуканістю деталей, які надають їй урочистого вигляду.

Станція Ворожба вражає поєднанням архітектурної витонченості та історичної значущості, ставши не лише транспортним вузлом, але й унікальним місцем, яке приваблює туристів своєю культурною спадщиною та атмосферою минулої епохи.

Покровська церква

Pokrovska church

Покровська церква – справжня перлина Ворожбянської громади, що пронесла крізь століття свою велич. Збудована у 1769 - 1778 роках на місці згорілої дерев'яної святині, вона стала символом віри та наполегливості місцевих мешканців, які попри дозвіл лише на дерев'яну споруду звели мурований храм. У 1878 році церква набула хрестоподібної форми завдяки прибудові двох притворів. Унікальний ансамбль доповнюють дзвіниця, зведена у 1918 році та відновлена в 1990-х, та будівля волосного правління початку XX століття, що разом утворюють архітектурний трикутник, який зберігає дух історії.

Покровська церква
Pokrovska church

ВОРОЖБА

Есманьська громада Esmanska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
8 об'єктів *objects*

Мотрона Давиденко,
майстриня-писанкарка

Motrona Davydenko,
craftswoman painter of pysanka

Більше тут

More here

Віра Максимченко,
майстриня-писанкарка

Vira Maksymchenko,
craftswoman painter of pysanka

Уланівське писанкарство

Ulanivske pysanka painting

Виготовлення писанок у селі Уланове бере свій початок з глибокої давнини. Цей процес поєднує багатовікові традиції, природні матеріали та символічні орнаменти. Майстрині Уланового розписують писанки, використовуючи спеціально виготовлені інструменти – «кісточки», натуральний віск та природні барвники з кори дерев, лушпиння цибулі, і навіть огіркового розсолу. Орнаменти писанок включають квіткові та геометричні мотиви, а їхня палітра, переважно натуральна, обмежена кількома відтінками. Писанки створюються упродовж Великого посту, і кожна деталь технології – від підготовки інструментів до запікання у печі – відображає гармонію з природою та дух свята.

Ця традиція є живою завдяки переданню знань від покоління до покоління. Сучасні майстрині не лише дотримуються автентичної технології, але й залучають молодь до цього ремесла через майстер-класи. У «Народному музеї історії села Уланове» відвідувачі можуть побачити збережені зразки писанок, опанувати мистецтво їх виготовлення та зануритися у багату культурну спадщину Уланового, яка є носієм духовності, єдності та зв'язку з минулим.

Улановські писанки

Ulanovski pysankas

УЛАНОВЕ

ULANOVE

Глухівська громада Hluhivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
4 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
10 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
99 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
18 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
31 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
3 об'єкти *objects*

Свято-Миколаївська церква

Sviato-Mykolaivska Church

Свято-Миколаївська церква в Глухові є пам'яткою архітектури та історії, яка збереглася з XVII століття. Збудована на місці згорілої дерев'яної церкви у 1693 році за проєктом видатного зодчого Матвія Єфимова, вона є найстарішою будівлею Глухова, що досі прикрашає його середмістя. Архітектура храму поєднує традиції українського дерев'яного зодчества з елементами ренесансу та бароко. Первісна структура церкви включала квадратний бабинець, восьмигранну наву та гранчастий вівтар, кожен із яких завершувався самостійним шатровим верхом. У XIX столітті до будівлі було додано дзвіницю за проєктом архітектора Олександра Гросса, що значно змінило її традиційний вигляд. Стримане декоративне оздоблення та багатий п'ятиярусний іконостас із позолоченим різьбленням і бароковими формами підкреслюють вишуканість споруди.

Церква була не лише духовним осередком, але й свідком багатьох буремних подій минулого. У XVIII столітті, коли Глухів був столицею Гетьманщини, на її Радному майдані відбувалися церемонії наставлення на гетьманство Івана Скоропадського, Данила Апостола та Кирила Розумовського. У 1708 році саме тут за наказом Петра I проголосили анафему на гетьмана Війська Запорізького Івана Мазепу. Ця подія стала нагадуванням про боротьбу за незалежність України. Сьогодні Свято-Миколаївська церква залишається не лише оберегом віри та традицій, а й живим нагадуванням про складне і величне минуле українського народу.

Гетьман Війська Запорізького Іван Мазепа, 1639 - 1709 рр. Невідомий художник. 1700

Hetman of the Zaporozhian Army Ivan Mazepa, 1639 - 1709 Unknown artist. 1700

Свято-Миколаївська церква

Sviato-Mykolaivska Church

Гетьманська столиця

Hetman's Capital

Глухів – місто з багатою історією, яке стало символом української державності в часи Гетьманщини. У 1708 році, після зруйнування гетьманської резиденції Батурина російськими військами, гетьман Війська Запорізького Іван Скоропадський переніс сюди резиденцію, і Глухів став столицею Гетьманщини. Завдяки вигідному географічному положенню та укріпленій оборонній інфраструктурі місто стало політичним і адміністративним центром Лівобережної України.

Значну роль у розвитку Глухова відіграв Кирило Розумовський, останній гетьман Лівобережної України, який ініціював реформи, спрямовані на модернізацію управління, розвиток освіти, культури й економіки. У Глухові за його правління було побудовано адміністративні споруди, відновлено старшинську раду та зміцнено місцеву автономію. У 1730 році була створена одна із перших українських шкіл мистецтв – Глухівська школа співу та інструментальної музики. За даними істориків, саме в цій школі проходив конкурс та був відібраний для співочої капелли знаменитий філософ Григорій Сковорода. Школа співу та інструментальної музики відкрила світові таких композиторів як Максим Березовський і Дмитро Бортнянський.

Сьогодні Глухів зберігає багато історичних пам'яток, як-от Миколаївська церква, Глухівський вал і Київська брама, які свідчать про його вагому роль у минулому. Місто залишається значним культурним осередком, приваблюючи туристів і дослідників своєю багатою історією та архітектурною спадщиною.

Гетьман Війська Запорізького
Іван Скоропадський, 1646 - 1722 рр.
Автор портрету: Степан Землюков, 1840

Hetman Zaporozhian Army
Ivan Skoropadsky, 1646 - 1722
Portrait by: Stepan Zemlyukov, 1840

Кирило Розумовський, 1728 - 1803 рр.
останній гетьман Лівобережної України
Автор портрету: Степан Землюков, 1840

Kyrylo Rozumovsky, 1728 - 1803
Last Hetman of Left-bank Ukraine
Portrait by: Stepan Zemlyukov, 1840

Столиця Гетьманщини

Київська брама Глухівської фортеці

Kyiv Gate of Gluhivska fortress

Трьох-Анастасіївська церква

Three-Anastasiivska Church

Трьох-Анастасіївська церква в Глухові – це величний храм, архітектура якого натхненна формами київського Володимирського собору. Вона зачаровує гармонійним поєднанням неовізантійського стилю та неповторного художнього оздоблення. Куполи церкви, напівсферичні та злегка сплюснуті, увінчують великий кубічний об'єм храму, створюючи відчуття монументальності. Усередині храм наповнений світлом, що підкреслює майстерно стінний розпис роботи братів Олександра і Павла Свєдомських та вишуканий білий мармуровий іконостас італійського походження.

Заснування цієї святині тісно пов'язане з меценатством родини Терещенків, які не лише профінансували її будівництво в кінці XIX століття, а й зробили храм духовним і культурним символом Глухова. Сьогодні церква залишається місцем пам'яті про славетну родину, адже в її стінах розташований фамільний склеп Терещенків, який став свідком як історичних потрясінь, так і відродження в роки незалежності України.

Славетні роди України. Рід Терещенків. Поштова марка України, 2014

Famous families of Ukraine. Tereshchenko Family. Postage stamp of Ukraine, 2014

Рід Терещенків

Tereshchenko Family

Рід Терещенків – видатна династія українських промисловців і меценатів, які відіграли ключову роль у розвитку Глухова та Сумщини. Завдяки їхній благодійній діяльності рідне місто стало культурним і освітнім центром регіону. Терещенки фінансували будівництво ремісничого училища, гімназій, педагогічного інституту та лікарень у Глухові, а також підтримували дитячі притулки й допомагали ув'язненим. Одним із найвідоміших їхніх проєктів стала Трьох-Анастасіївська церква, що стала родинною усипальницею. На Сумщині їхні підприємства забезпечували робітників зразковими умовами праці та життя, сприяючи економічному зростанню регіону. Терещенки залишили глибокий слід у розвитку освіти, культури та економічного добробуту регіону.

ГЛУХІВ

Трьоханастасіївська церква

Three-Anastasiivska Church

Глухівський національний педагогічний університет ім. Олександра Довженка

Hluhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko

Глухівський національний педагогічний університет ім. Олександра Довженка має багату історію, яка починається з XIX століття. Ця архітектурна перлина, виконана у стилі класицизму з елементами неоренесансу, уособлює освітню велич Глухова. Заклад славиться не лише своєю історією та архітектурною довершеністю, але й видатними випускниками, серед яких український поет Павло Грабовський, письменник Степан Васильченко, легендарний режисер, письменник і художник Олександр Довженко, чиє ім'я нині гордо носить університет. Ці діячі зробили вагомий внесок у розвиток науки, культури та мистецтва, залишивши помітний слід в історії України, та за її межами.

Олександр Довженко, 1894 - 1952 рр.
випускник Глухівського учительського інституту, письменник, кінорежисер, кінодраматург, художник, класик світового кінематографа

Oleksandr Dovzhenko, 1894 - 1952
graduate from Hluhiv Teachers' Training Institute, writer, film director, screenwriter, artist, classic of the world cinema

Олександр Довженко

Oleksandr Dovzhenko

Олександр Довженко – видатний митець і патріот, випускник Глухівського вчительського інституту, який здійснив колосальний вплив на українське мистецтво та світову кінематографію. Його фільм «Земля» визнаний одним із найкращих у світовій кіноісторії, а літературна та художня спадщина є невід'ємною частиною національного надбання. У своїх творах Довженко передавав глибокі переживання українського народу, його зв'язок із землею, культурою та історією. Університет, який носить ім'я Довженка, передає дух і освітні цінності, що надихають нові покоління студентів.

HLUHIV

Глухівський національний педагогічний університет ім. Олександра Довженка

Hluhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko

Грунська громада Hrunska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
2 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
5 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
15 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

На фото:
Олексій Богданець
зі спеціальним пристроєм –
«скрипкою-сівалкою»

In the photo:
Oleksii Bohdanets
with a special device -
«violin-sower»

«Скрипка-сівалка»

«Violin-sower»

Скрипка-сівалка – це пристрій, для обробки ділянки методом рівномірного засіювання зерном, який став частиною нематеріальної культурної спадщини Сумщини. Виготовлений із легкого дерева, він оснащений млинком, мішком для зерна та «смичком» і досі використовується в селах Шабалтаєве, Мала Павлівка та Грунь на Охтирщині. У 20-30-х роках XX століття цей метод засівання застосовували в колгоспах, а сьогодні ним обробляють приватні ділянки. Рівномірне розсівання зерна за допомогою млинка свідчить про винахідливість творців скрипки-сівалки. Завдяки зусиллям місцевих майстрів цей самобутній пристрій збережено для нащадків.

Городище «Замок»

Settlement «Castle»

Городище «Замок» біля села Куземин – пам'ятка IX-XIII століть на правому березі річки Ворскли, що слугувало форпостом на кордолні Степу і Давньоруської держави. Залишки валів і ровів свідчать про її стратегічне значення для контролю торговельних шляхів у часи Київської Русі.

КУЗЕМИН

Остап Вишня

Ostap Vyshnia

Остап Вишня, справжнє ім'я якого Павло Губенко, народився в селі Грунь та став культовою фігурою української літератури. Його гуморески, наповнені гострим розумом і щирою любов'ю до української мови, стали рушієм українізації в 1920-ті роки, коли його твори друкували мільйонними тиражами. Гумор Остапа Вишні не лише розважав, а й виховував – його читачі, зокрема, вчилися грамотності та долали мовну русифікацію. Його сатира, сповнена дотепних висловів і громадянського пафосу, зображала проблеми селянського життя, бюрократію та критикувала формальність радянських реформ, зокрема українізації.

Попри величезну популярність, доля Вишні була сповнена страждань. У 1933 році його звинуватили в тероризмі, і він провів 10 років у таборах ГУЛАГу. В умовах важких репресій Вишня зберігав віру в українське слово та навіть у засланні писав листи й замітки рідною мовою.

У рідному селі Грунь його пам'ять вшанували створенням Народного музею Остапа Вишні. Експозиція музею включає архівні матеріали, листи, фотографії, особисті речі письменника, а також свідчення його неймовірної популярності та важкої долі. Музей став центром не лише збереження пам'яті про видатного земляка, а й джерелом патріотизму та любові до української культури.

Остап Вишня (Павло Губенко), 1889 - 1956 рр., письменник, новеліст, класик сатиричної прози

Ostap Vyshnia (Pavlo Hubenko), 1889 - 1956, writer, novelist, classic of satirical prose

«Все життя гумористом! Господи! Збожеволіти можна від суму»

Народний музей Остапа Вишні

Ostap Vyshnia National Museum

Wellboy, 2000 р.
співак, композитор, автор пісень

Wellboy, 2000
singer, composer, songwriter

Wellboy

Wellboy

Антон Вельбой, відомий під сценічним ім'ям Wellboy, народився в селі Грунь на Сумщині й став одним із найяскравіших представників сучасної української музики. Співак, композитор і автор пісень, він вирізняється характерним стилем, що поєднує народні мотиви з сучасним звучанням. Його творчий шлях розпочався зі сцен українських талант-шоу, де він привернув увагу своїм природним шармом і неперевершеним голосом. Завдяки хітам, які швидко здобули популярність, Wellboy став представником нового покоління артистів, які відроджують національну культуру в сучасній інтерпретації. Його пісні, сповнені щирості та харизми, стали відображенням сучасної української душі, а сам Антон є гордістю своєї малої батьківщини – села Грунь.

Кириківська громада Kyrykivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

Культурна спадщина
Cultural heritage
49 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
10 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
15 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
6 об'єктів *objects*

Кириківський парк

Kyrykivskyi park

Кириківський парк, створений у 1913 році, є визначною пам'яткою садово-паркового мистецтва місцевого значення, яка гармонійно поєднує природну красу та історичну цінність. Закладений на території Кириківського цукрового заводу родиною Харитоненків, парк займає площу 1,8 га та вирізняється багатою флорою. Тут зростає понад 15 видів дерев і чагарників, серед яких є екземпляри віком понад 100 років. Ландшафтний дизайн парку відображає увагу до естетики та гармонії, властиві родині Харитоненків, яка прагнула зробити територію не лише функціональною, а й привабливою для відпочинку. Сьогодні парк є частиною культурної спадщини Кириківки, зберігаючи пам'ять та історичне значення.

Кириківський парк
Kyrykivskyi park

Кириківський цукровий завод
Kyrykivka sugar factory

Портрет Павла Харитоненка
Художник: Валентин Сєров, 1901

Portrait of Pavlo Kharytonenko
Painted by: Valentyn Serov, 1901

Цукровий завод перенесли до Кириківки у 1913 році за ініціативи мецената й цукрозаводчика Павла Харитоненка. На його території заклали парк. Завод отримав стратегічне значення завдяки близькості до залізничної станції та став ключовим промисловим об'єктом для переробки цукрових буряків. Він не тільки сприяв розвитку промисловості, а й став центром соціального життя. Харитоненко збудував для працівників лікарню, школу, житлові будинки, забезпечуючи комфортні умови для громади. У радянські часи завод модернізували та збільшили виробничі потужності. Він став найбільшим підприємством регіону, створюючи сотні робочих місць. З роками навколо нього сформувалася спільнота робітників і їхніх сімей, що визначило подальший розвиток селища. Навіть після закриття підприємства його історична спадщина залишається частиною культурної пам'яті регіону.

Весільний коровай та «шишки»
Wedding special bread (korovai) and «cones»

Рецепт тут

Recipe here

Кириківський весільний коровай та «шишки»

Kyrykivskyi wedding special bread (korovai) and «cones»

Виготовлення весільного короваю й шишок у селищі Кириківка – це давня традиція, та нематеріальна спадщина, що збереглася донині. Процес починається з формування короваю, який залишають підходити в жаровні. Коли тісто готове, його змащують збитими яйцями та ставлять у піч або духовку, попередньо тричі перехрестивши отвір печі. Поки коровай печеться, виготовляють шишки – невеликі декоративні булочки, які розраховують по дві на кожного гостя та кілька додаткових для пригощення присутніх на вулиці.

Коровай прикрашають житом – знаком багатого життя, барвінком – молодості та сили, і калиною – краси та любові. Особливий обряд розламування короваю дозволяє передбачити майбутній сімейний устрій: чия частина більша, той і буде головувати в домі. Майстерність випікання весільного хліба передається з покоління в покоління, а короваї досі замовляють на сучасні весілля, що зберігає зв'язок із традиціями та історією селища.

Пам'ятник Тарасу Шевченку

Monument to Taras Shevchenko

Пам'ятник Тарасу Шевченку, встановлений до 110-річчя від дня народження Кобзаря в Кириківці.

Першу робочу модель Каленик Терещенко виліпив із глини, за якою відлили бронзовий пам'ятник. Саме це погруддя в 1923 році було встановлено на могилі Кобзаря в Каневі. Він простояв на могилі поета 16 років.

Згодом, творчо опрацювавши образ Кобзаря, скульптор Каленик Терещенко зробив подібну модель із дерева. Точна кількість відлитих за цією формою пам'ятників не встановлена. Донині збереглося три погруддя, одне з яких було встановлено в 1924 році на подвір'ї Кириківської школи. Він являє собою погруддя Кобзаря із залізобетону, встановлене на високому у формі трапеції цегляному потинькованому постаменті.

Бронзова плита з барельєфом Шевченка у в'язниці
На плиті є ініціали «К.Т.», ймовірно автора бюста, Каленіка Терещенка

Bronze plate with a bas-relief to Shevchenko in prison
There are the initials «K.T.», probably they belong to the author of the bust, Kalenyk Tereshchenko

Пам'ятник Тарасу Шевченку у с. Кириківка
Автор: скульптор Каленик Терещенко, 1924

Monument to Taras Shevchenko in Kyrykivka
Author: sculptor Kalenyk Tereshchenko, 1924

Конотопська громада Konotopska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
3 об’єкти *objects*

Природний простір
Natural space
1 об’єкт *element*

Культурна спадщина
Cultural heritage
50 об’єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
20 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
12 об’єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
6 об’єктів *objects*

Зображення згенероване ШІ
AI-generated image

«Конотопська відьма»

«The Konotop Witch»

Елемент нематеріальної культурної спадщини «Вірування, пов'язані з відьомством на теренах Конотопщини («конотопська відьма»)» є культурним маркером Конотопської громади. Широковідомим образ конотопської відьми зробив свого часу Григорій Квітка-Основ'яненко. Здавна і дотепер мешканці Конотопщини передають із уст в уста перекази про діяння відьом. Проте, зараз образ конотопської відьми набув зовсім іншого значення. У часи, коли рідній землі загрожує ворог, вона стає на захист місцевих жителів, воїнства та волонтерів, навіюючи жах на кожного, хто намагається їм нашкодити.

Командний пункт періоду Другої світової війни

Command post from the Second World War

Командний бункер Люфтваффе у Конотопі, збудований у 1942 році під час окупації міста, є унікальним об’єктом фортифікації. Це не оборонна споруда, а пункт для командування місцевим аеродромом, який відігравав важливу роль у військових операціях Люфтваффе. Бункер мав приміщення для командування, зв’язку, генераторної, відпочинку та зберігання документів, забезпечуючи автономність завдяки системам вентиляції та опалення. Сьогодні цей об’єкт є одним із двох подібних у світі, поряд із «Бункером оборони Кенігсберга». На його базі створено музей, експозиція якого висвітлює довоєнну історію Конотопського аеродрому, події 1941 року, функціонування командного пункту та побут німецьких військових.

Командний пункт періоду Другої світової війни

Command post from the Second World War

KONOTOP

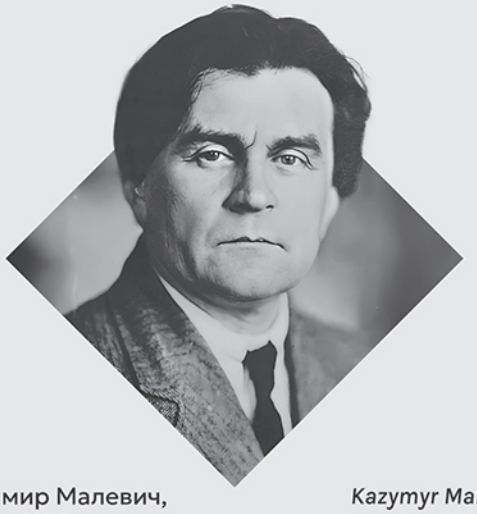

Казимир Малевич,
1879 - 1935 рр.,
художник-авангардист,
педагог, філософ

Kazymyr Malevych,
1879 - 1935,
avant-garde artist,
teacher, philosopher

Казимир Малевич і Конотоп

Kazymyr Malevych and Konotop

Саме тут 16-річний художник почав активно працювати, черпаючи натхнення з місцевих пейзажів і побуту. У Конотопі він створив свою першу картину «Місячна ніч». За місцевими переказами, цей твір був проданий саме в Конотопі. Сьогодні на будівлі, де була вперше продана його робота, встановлена меморіальна дошка. На знак вшанування Малевича в Конотопі встановлено пам'ятник, одна з вулиць носить його ім'я. Період життя в Конотопі став знаковим етапом у біографії митця, який згодом отримав світове визнання як один із найвидатніших авангардистів.

Пленер «Барви Малевича»

Plein-air «Colours of Malevych»

Конотопський міський пленер художників «Барви Малевича» вже 19 років є мистецькою подією, що об'єднує талановитих митців з усіх куточків України. Присвячений творчій спадщині Казимира Малевича, цей пленер став культурною візитівкою міста. Щороку художники з Києва, Одеси, Сум, Шостки та багатьох інших міст збираються тут, щоб на своїх полотнах увіковічнити мальовничі краєвиди Конотопщини.

Твори, створені під час пленеру, стають частиною колекції Конотопського міського краєзнавчого музею ім. Олександра Лазаревського, збагачуючи його фонди і зберігаючи пам'ять про цю натхненну подію.

Дім, де була продана
перша картина
Казимира Малевича

The house where the first
painting by Kazymyr Malevych
was sold

«Мені було 16 років.
Жив я тоді в Конотопі.
О, славне місто Конотоп!»

– писав Малевич

Пленер «Барви Малевича»

Plein-air «Colours of Malevych»

KONOTOP

Конотопські трамваї

Konotop trams

Трамвайна лінія в Конотопі діє з 1949 року. Вона є єдиною в Сумській області та найкоротшою в Україні. Три маршрути трамвайної лінії складають загальну довжину 25 км та з'єднують більшість мікрорайонів міста. Вони проходять як через історичний центр, так і через житлові райони, роблячи трамвай зручним видом транспорту для місцевих жителів. Вагони, що курсують містом, зберігають свій класичний вигляд, що додає їм особливої атмосфери.

Для туристів трамвайна подорож – це чудовий спосіб відчути атмосферу Конотопа та насолодитися неспішною мандрівкою.

Кролевецька громада Krolevetska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
4 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
132 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
15 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
56 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
3 об'єкти *objects*

Кролевецьке переборне ткацтво

Krolevets weaving

Кролевецька громада славиться своєю багатою культурною спадщиною, і одним із її найяскравіших надбань є Кролевецьке переборне ткацтво. Ця унікальна техніка створення тканин із характерними червоно-білими орнаментами має статус нематеріальної культурної спадщини національного значення. Витончені візерунки на рушниках і тканинах несуть у собі глибокий символізм, пов'язаний із традиціями та духовними уявленнями українського народу. Протягом століть кролевецькі рушники були оберегами, елементами весільних обрядів і свідченням майстерності місцевих ткаль. Сьогодні це ремесло не лише зберігається, але й продовжує розвиватися завдяки діяльності майстрів і музею ткацтва, який популяризує цю культурну перлину України.

Музей кролевецького ткацтва

Krolevets Museum of weaving

Музей кролевецького ткацтва, розташований у місті Кролевець на Сумщині, є регіональним центром збереження та популяризації традиційного переборного ткацтва. У музеї представлені експонати, що демонструють унікальну техніку ткацтва, зокрема знамениті кролевецькі рушники. Відвідувачі можуть ознайомитися з історією ткацького ремесла, технологією його виготовлення, а також побачити знаряддя праці місцевих майстрів. Музей є осередком культури та мистецтва, сприяє збереженню і відродженню цього унікального народного ремесла.

КРОЛЕВЕЦЬ

KROLEVETS

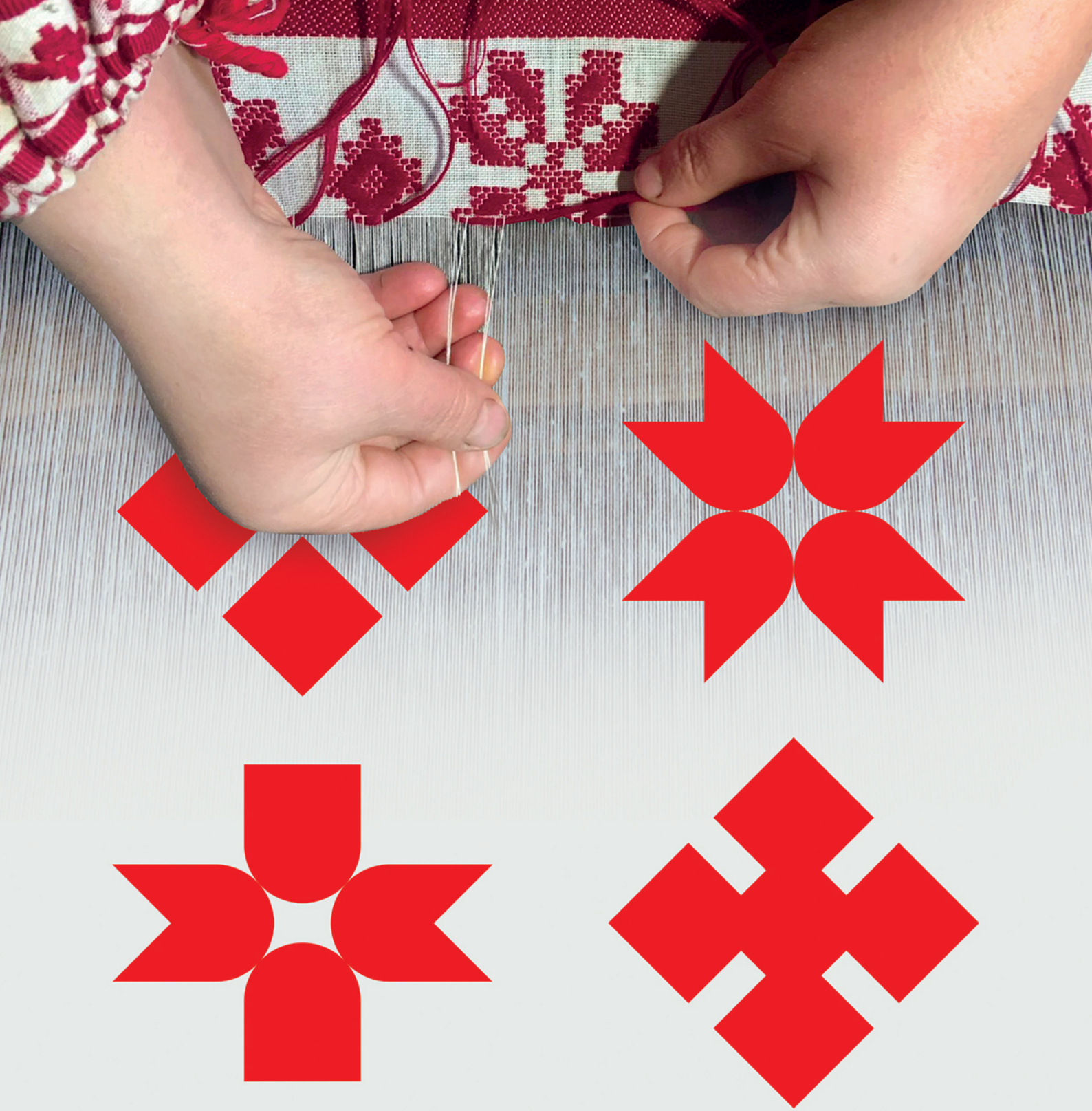

Мовою предків

Склеп-піраміда
Шечкових-Амосових

Shechkovys-Amosov's crypt pyramid

ВОРГОЛ

Таємниці села Воргол та склеп-піраміда Шечкових-Амосових

Secrets of the village Vorgol and the Shechkov's-Amosov's pyramid crypt

Село Воргол, розташоване у Кролевецькій громаді, має історію, що охоплює як давні вірування, так і археологічні знахідки. Герб села відображає багату символіку: на червоному тлі (що символізує належність до Кролевецької громади) зображено синю піраміду – склеп-піраміду Шечкових, з кольором, узятим з родинного герба Амосових. На піраміді розміщено зображення мергелевої формочки, знайденої на городищі Воргол Західне, яка стала впізнаваним знаком села. Смолоскипи, розташовані з боків, уособлюють давність поселення, зв'язок із язичницькими віруваннями і шлях історичних знахідок крізь віки.

Серед архітектурних пам'яток села Воргол особливе місце займає склеп-піраміда Шечкових, яка стала не лише емблемою герба, а й історико-культурним об'єктом Сумщини. Зведена на початку XX століття, вона вирізняється пірамідальною формою, що відображає вічність і гармонію. У піраміді проводять екскурсії, часто використовуючи смолоскипи, що додає атмосферності та нагадує про древні часи. Це місце стало невід'ємною частиною культурної спадщини регіону, об'єднуючи в собі історію, архітектурну унікальність і зв'язок з легендами села.

Прапор із зображенням гербу села Воргол

Flag with the coat of arms of the village of Vorgol

Залишки дворянського гербу Амосових на склепі

Remains of the noble coat of arms of the Amosov on the crypt

VORGOL

Фестиваль живої історії «Воргол»

Living History Festival «Vorgol»

Фестиваль живої історії «Воргол» – це місцевий захід, що відбувається в мальовничій місцевості Сумщини, неподалік від Кролевця.

Захід об'єднує реконструкторів, істориків, митців і туристів, пропонуючи занурення в різні епохи. Програма фестивалю включає військово-історичні реконструкції, народні танці, вистави, ремісничі майстер-класи, гастрономічні презентації. «Воргол» створює простір для популяризації історичної спадщини та відродження забутих культурних традицій, дозволяючи відвідувачам відчути дух минулих століть.

Археологічна знахідка – уламок мергелевої формочки для лиття скроневого кільця із зображенням птаха, стала символом села та фестивалю «Воргол»

An archaeological find – a fragment of a marl form for casting a temple ring with the bird image, became a symbol of «Vorgol» village and festival

Микола Лукаш,
1919 - 1988 рр.,
перекладач, мовознавець

Mykola Lukash,
1919 - 1988,
translator, linguist

Микола Лукаш

Mykola Lukash

Микола Лукаш – видатний український перекладач, мовознавець і поліглот, уродженець міста Кролевець. Він володів понад 20 мовами та збагатив українську культуру перекладами класичних творів світової літератури, зокрема «Фауст» Йогана Гете, «Декамерон» Джованні Бокаччо, «Мадам Боварі» Гюстава Флобера та «Дон Кіхот» Мігеля де Сервантеса.

Лукаш був активним учасником руху шістдесятників, виступаючи за збереження та розвиток української мови й культури в умовах радянських реалій життя. Його переклади відзначаються глибиною, точністю та багатством української мови, що сприяло піднесенню її престижу та популяризації серед читачів. Завдяки його діяльності українська література збагатилася шедеврами світової класики, що мало значний вплив на формування національної ідентичності та культурного розвитку України.

Обрядові борщі Кролевеччини

Ritual borscht of Krolevets region

Регіональні рецепти, передані від предків, надають цим стравам сакрального значення, зберігаючи багатство української кулінарної традиції.

Серед особливих борщів Кролевеччини виділяються: Стрітенський борщ із вершками, Різдвяний червоний із калиною, Благовіщенський пісний із сушеними карасями, Великодній зелений із яглицею, Вознесінський із пелюстками квітів, Троїцький із вишнями, Купальський із раками та галушкою, Спасівський кролевецький із яблуками, борщ на Другу Пречисту зі щукою та Покровський із копченими реберцями й квашеною капустою та інші.

Кожен із цих борщів готували з особливою турботою, супроводжуючи співами та дотриманням ритуалів. Вони стали кулінарною гордістю та важливим елементом культурної спадщини України.

Рецепт тут

Recipe here

Троїцький борщ з вишнями

Troitskyi borscht with cherries

KROLEVETS

Яблуня-колонія

Apple tree colony

Яблуня-колонія в Кролевці – ботанічна пам'ятка природи та природний феномен відомий на всю Україну. Це єдине дерево у світі, яке утворює цілий сад: яблуня не росте догори, а постійно схиляється до землі, укорінюючись і пускаючи нові пагони. За понад 200 років свого існування дерево утворило колонію з 15 стовбурів, які займають площу понад 1000 кв. м.

KROLEVETS

КРОЛЕВЕЦЬ

1 дерево

віком понад

220 років

має

15 стовбурів

що вкорінюються гілками
на території

10 соток

1 tree

over

220 years old

has

15 trunks

that are rooted with branches
on the territory

of **10** acres

Лебединська громада Lebedynska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
3 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
4 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
201 об'єкт *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
9 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
55 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
11 об'єктів *objects*

LEBEDYN

Лебединська ратуша

Lebedyn Town Hall

Приміщення міської управи (Лебединська ратуша) збудована в 1915 році у стилі раціонального модерну. Розташована на Соборній площі, вона свого часу була центром управлінських рішень громади. Двоповерхова будівля з високою квадратною вежею, увінчаною восьмигранною ротондою і куполом, є зразком архітектури початку XX століття. Це єдина ратуша такого типу, що збереглася на сході України, підкреслюючи її історичну та культурну цінність для міста і регіону.

Лебединська ратуша
Lebedyn Town Hall

Борис Гмиря, 1903 - 1969 рр., оперний і камерний співак

Borys Hmyria, 1903 - 1969, opera and chamber singer

Борис Гмиря

Borys Hmyria

Борис Гмиря – видатний український оперний і камерний співак (бас) родом із Лебедина. Його унікальний голос із широким діапазоном та бархатистим тембром дозволив виконувати понад 600 камерних творів, 39 оперних партій та 85 вокально-симфонічних композицій. Випущено понад 200 платівок із записами Гмирі, причому близько 120 з них мали наклади від 100 до 600 тисяч екземплярів.

Його репертуар охоплював українські, російські та західні класичні твори, але особлива увага було до українських народних пісень та романсів. Гмиря був не лише співаком, а й інтелектуалом, який залишив після себе значну епістолярну спадщину, включаючи щоденники та науково-популярні статті.

Давид Бурлюк,
1882 - 1967 рр.
художник-футурист, поет,
художній критик, видавець

Davyd Burliuk,
1882 - 1967
futurist artist, poet,
art critic, publisher

Давид Бурлюк

Davyd Burliuk

Давид Бурлюк, уродженець хутора Семиротівщина неподалік села Рябушки на Лебединщині, був не лише геніальним художником-футуристом, а й справжнім революціонером у мистецтві. Його творчість випереджала час, поєднуючи епатаж і глибоку філософію. Бурлюк організовував виставки, писав маніфести, створював шедеври, як-от «Святослав», «Козак Мамай» та «Українці», які стали ілюстрацією його новаторських підходів.

Він пропагував нові ідеї в мистецтві та культурі. Отримавши міжнародне визнання, Бурлюк завжди підкреслював своє українське походження, називаючи себе «татарсько-запорізьким футуристом». Його творчий шлях, сповнений інновацій, залишив незабутній слід у мистецькому світі, зробивши його ім'я відомим на всіх континентах.

Урочище «Бурлюк»

Tract «Burliuk»

Урочище «Бурлюк» – мальовнича місцевість біля села Рябушки, розташована на місці колишнього хутора Семиротівщина, батьківщини відомого художника-футуриста Давида Бурлюка. Ця локація приваблює не лише любителів зеленого туризму, а й митців, художників, фотографів та мандрівників, які збираються тут для творчих зустрічей і фотопленерів. Урочище вражає своїми краєвидами та особливою атмосферою, що надихає на творчість. Сьогодні тут встановлено пам'ятний знак на честь Бурлюка, а поруч функціонує оленяча ферма, додаючи колориту цьому історично й культурно значущому місцю.

Фрагмент картини Давида Бурлюка «Українці» 1912

Piece of painting by Davyd Burliuk «Ukrainians», 1912

Михайлівська цілина

Mykhailivska virgin soil

Михайлівська цілина – місцевий заповідник, що зберігає недоторканий степовий ландшафт і рідкісні види рослин та тварин. Вона є природною лабораторією для досліджень біорізноманіття і відіграє роль у збереженні національної природної спадщини України.

LEBEDYN

Площа:

883 гектари

Рослини:

886 видів

Тварини:

1157 видів

Скіфські кургани:

2 локації

Туристичні маршрути:

2 варіанти

Садиби зеленого туризму:

2 садиби

Area:

883 hectares

Plants:

886 species

Animals:

1157 species

Scythian burial mounds:

2 locations

Tourists trails:

2 options

Green tourism estates:

2 estates

ЛЕБЕДИН

Шелехівське озеро

Shelekhivske lake

Шелехівське озеро – пам'ятка природи державного значення, яка утворилася в льодовиковий період. Його прохолодна прозора вода, обривисті береги й мальовничий лісовий ландшафт створюють неповторну атмосферу. Озеро вирізняється багатством флори і фауни, мальовничим міні-островом із містком і незайманою природою. Це місце приваблює рибалок, фотографів, туристів і мандрівників, які шукають відпочинку серед тиші та краси дикої природи.

SHELEKHIVSKE

Лебединський міський художній музей ім. Бориса Руднєва

Lebedynskyi municipal art museum named after Borys Rudnev

Лебединський міський художній музей ім. Бориса Руднєва – це справжній скарб української культури, який неодмінно варто відвідати.

Заснований у 1918 році Борисом Руднєвим, цей музей зберігає понад 2 000 унікальних експонатів, серед яких старовинний іконопис, українські парсуни XVIII століття, витончені меблі, кераміка та порцеляна Волокитинської мануфактури.

В музеї представлено полотна таких відомих художників як Сергій Васильківський, Іван Їжакевич, Семен Світославський та інших. Особливу увагу привертає меморіальний зал родини Кричевських – представників знаменитої мистецької династії, що походить із Лебединщини. Відвідини музею – це чудова можливість познайомитися з шедеврами українського та світового мистецтва, поринути у світ натхнення та естетичної насолоди.

Недригайлівська громада Nedryhaylivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
3 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
7 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
64 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
11 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
28 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
4 об'єкти *objects*

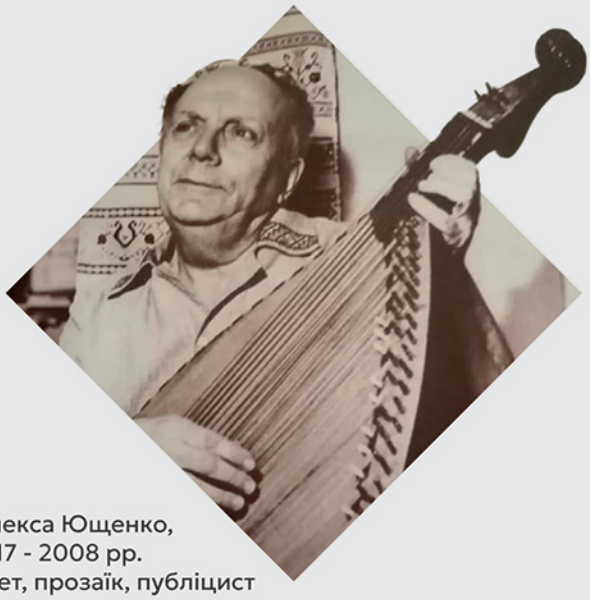

Олекса Ющенко,
1917 - 2008 рр.
поет, прозаїк, публіцист

Oleksa Yushchenko,
1917 - 2008
poet, prose writer, publicist

Олекса Ющенко

Oleksa Yushchenko

Олекса Ющенко, видатний український поет, прозаїк і публіцист, народився у селі Хоружівка. Він залишив значний внесок у літературну спадщину України та свого краю. Його творчість, сповнена любові до рідної землі та глибоких роздумів, стала дзеркалом української душі. Серед найвідоміших його творів – поетичні збірки «До рідної землі», «Моя весна», «Шевченко йде по світу», «Вирій» та «Сповідь», які відображають багатогранність його таланту. Для Сумщини Олекса Ющенко є хранителем духу рідного краю, адже в його роботах оживають краса природи, історія та традиції цього регіону.

Яскравим представником роду Ющенків є уродженець Недригайлівської громади – третій Президент України Віктор Ющенко.

Музей-садиба Олекси Ющенка

Oleksa Yushchenko Estate-Museum

Музей-садиба Олекси Ющенка в Хоружівці зберігає пам'ять про видатного поета, прозаїка і публіциста. У столітній садибі, де колись жили його батьки, нині розташований меморіальний музей. Біля садиби встановлено погруддя Олекси Ющенка, створене сумським скульптором Олегом Прокопчуком. Це місце є символом зв'язку митця з рідною землею і запрошує познайомитися з його творчою спадщиною.

Музей-садиба
Олекси Ющенка

Oleksa Yushchenko
Estate-Museum

ХОРУЖІВКА

Пам'ять

Меморіальний комплекс, присвячений жертвам Голодомору 1932-1933 рр.

Memorial complex to the Holodomor victims, 1932-1933

Меморіальний комплекс «Трагічні жнива», присвячений жертвам голодомору 1932 - 1933 рр. у селі Хоружівка – це глибокий символ пам'яті про трагедію, що забрала мільйони життів українців. Відкритий у 2007 році, він став втіленням скорботи і шани до невинних жертв геноциду. Комплекс розпочинається біля церкви святого Андрія Первозванного скульптурою дівчики, чия постать втілює біль і втрату поколінь. По схилу простягаються кам'яні хрести, що ведуть до плит з іменами померлих, а завершується меморіал брилою із плугом – метафорою розтрісканої землі, яка втратила своїх хліборобів. Автор проєкту народний художник України – Анатолій Гайдамака, скульптори – Петро Дроздовський і Микола Обезюк. Меморіал, збудований за кошти родини Ющенків, нагадує про національну трагедію та закликає до пам'яті й усвідомлення історії.

Церква Андрія Первозваного і святої великомучениці Катерини

Andrii Pervozvanyi and Great Martyr St. Kateryna Church

Церква святого апостола Андрія Первозванного і святої великомучениці Катерини в селі Хоружівка є особливою перлиною духовної та архітектурної спадщини. Збудована у 2007 році за ініціативи родини Ющенків, вона втілює найкращі традиції козацького бароко, зберігаючи дух українського православ'я. Інтер'єр храму зачаровує розписами, виконаними художниками Львівської академії мистецтв: тут можна побачити золото-червоні лики Матері Божої, апостолів і святих мучеників, а також фрески, які є копіями розписів Михайлівського Золотоверхого собору (м. Київ). Храм має велике значення для громади, адже пов'язаний із глибокими культурними та релігійними витоками українського народу.

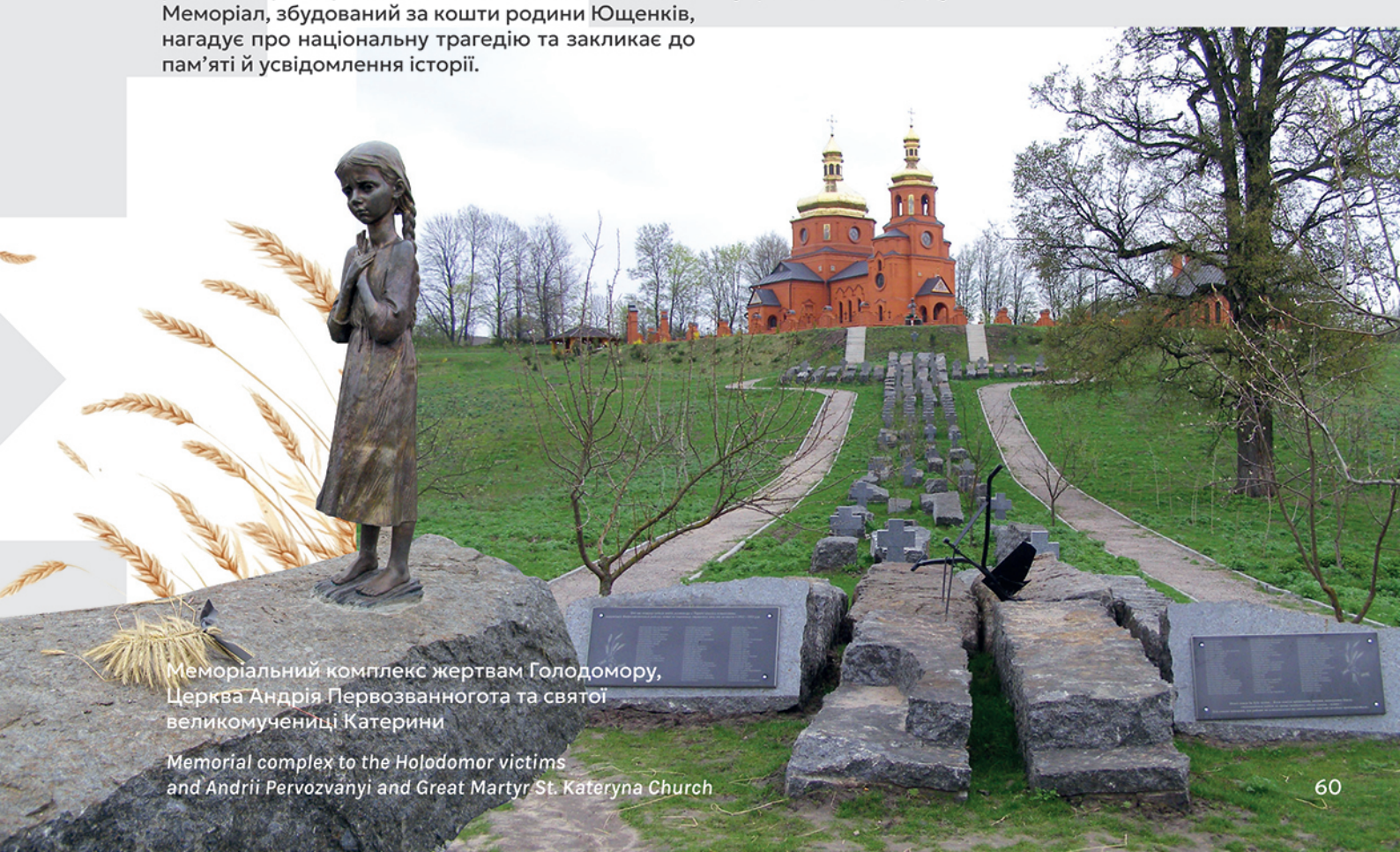

Меморіальний комплекс жертвам Голодомору, Церква Андрія Первозванногота та святої великомучениці Катерини

Memorial complex to the Holodomor victims and Andrii Pervozvanyi and Great Martyr St. Kateryna Church

KULISHIVKA

1841
Ex cenis nuncius
въ 1839 году
открытъ основъ
Предшественнаго мановища
Eterpaxs Manoriens.

Пам’ятник мамонту

Monument to the mammoth

У селі Кулішівка встановлено пам’ятник мамонту, який увічнює першу знахідку кісток вимерлої тварини в Україні. У 1839 році під час будівництва гуральні робітники виявили рештки тварини, що стали сенсацією для науковців. На місці знахідки в 1841 році було встановлено пам’ятник (автор Іван Калениченко), який є першим і тривалий час залишався єдиним у світі монументом мамонту. Пам’ятник відображає як наукове відкриття, так і історичну пам’ять, оскільки тут проходив кордон між Московським царством і Річчю Посполитою. Цей пам’ятник є об’єктом Державного історико-культурного заповідника «Посулля».

Новослобідська громада Novoslobidska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
3 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

Культурна спадщина
Cultural heritage
58 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
4 особи *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
24 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
2 об'єкти *objects*

Горюни
Horyuny

Хто такі горюни?

Who are the horyuny?

Горюни – це етнографічна група, яка проживає у прикордонних районах, зокрема в сучасній Новослобідській територіальній громаді. Їх вважають нащадками давніх сіверян, які зберегли самобутні культурні традиції та мову. Горюни вирізняються своєю характерною говіркою, яка найближче до українського полтавського діалекту, але містить елементи російської мови. Мова, традиції та звичаї горюнів є важливим об'єктом етнографічних і лінгвістичних досліджень.

Культура горюнів багата на пісенні традиції, особливо яскраво представлені у селі Линове. Горюнські пісні відображають побутові, обрядові та духовні аспекти їхнього життя, вирізняючись мелодійністю та ліричним змістом. Іншою особливою рисою є говірка села Руднєве, яка зберігла багато давніх слів і виразів, що зникають із сучасного мовного простору. Горюнська культура сьогодні залишається унікальним мостом між минулим і сучасністю, проте потребує збереження та популяризації.

Горюни

Музей горюнської культури

Horyuny Culture Museum

Музей горюнської культури в селі Нова Слобода є самобутнім культурним осередком, що зберігає й популяризує спадщину горюнів – етнографічної групи, яка століттями мешкала в цьому регіоні. Експозиція музею охоплює предмети побуту, традиційний одяг, музичні інструменти, а також записи горюнських пісень і зразки говірки. Особливу увагу привертають реконструйовані інтер'єри горюнських хат, які демонструють характерний стиль життя цієї спільноти. Музей став не лише місцем збереження культури, але й центром досліджень і проведення заходів, спрямованих на відродження традицій горюнів.

Музей горюнської культури

Horyuny Culture Museum

Аутентичні смаколики

Authentic delicacies

«Сичики» – традиційна страва горюнської кухні, що побутує в селі Линове. Її основні інгредієнти – квасоля, сало та цибуля, які перетираються разом після відварювання квасолі та приготування піджарки. З отриманої маси формуються кульки, які подають до столу. Ця страва вражає простотою технології та насиченим смаком, а в пісному варіанті сало замінюють на рослинну олію.

«Сичики»
«Sychyky»

Софроніївський монастир

Sofroniivsky Monastery

Софроніївський монастир, заснований у XVII столітті, має значну і підземну частину – печерний комплекс. Велична архітектура храму, зведеного в стилі бароко, гармонійно поєднується з природною красою навколишніх ландшафтів, створюючи атмосферу спокою та величі. Софроніївський монастир відомий своїми святинями, зокрема чудотворними іконами, які протягом століть приваблювали прочан. Нині це місце найдавніша та найвеличніша духовна пам'ятка Сумщини, яка привертає паломників і водночас уособлює культурну та історичну глибину регіону. Печерний комплекс монастиря має підземні келії та церкву. Найдавніші печери монастиря датуються XIII - XIV ст.

НОВА СЛОБОДА

Охтирська громада Okhtyrska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
3 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
50 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
15 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
11 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
6 об'єктів *objects*

Місто-герой України

Охтирка – місто на Сумщині, стало взірцем героїзму в перші дні повномасштабного вторгнення росії в Україну. В обороні Охтирки брали участь воїни 93-ї окремої механізованої бригади «Холодний Яр», військовослужбовці 91 окремого Охтирського полку підтримки, бійці Охтирської територіальної оборони, а також працівники Охтирської міської ради та жителі міста.

Незважаючи на масовані удари по житлових кварталах та ключових об'єктах, зокрема Охтирському міському краєзнавчому музею, Охтирській міській раді та районному будинку культури, Охтирка вистояла і стала прикладом єднання цивільного населення та військових. Мешканці організовували гуманітарну допомогу, будували барикади й чинили спротив агресору. Завдяки згуртованості та злагодженості дій вдалося стримати навалу переважаючих сил ворога. Героїзм охтирчан залишився в історії як зразок незламності та патріотизму, а місто заслужено отримало звання «Місто-герой України».

Пам`ятна медаль «Місто героїв – Охтирка», 2023
Художниця: Куц Марина
Програмне моделювання: Лук'янов Юрій

Commemorative Medal «City of Heroes – Okhtyrka», 2023
Painted by: Maryna Kuts
Digital Modeling: Yurii Lukianov

OKHTYRKA

Карта
«Сотні нашого міста»

Map «Hundreds of Our Town»

10 сотень міста Охтирка

10 Hundreds in Okhtyrka

Охтирка – місто з багатовіковою історією та неповторним колоритом, досі зберігає поділ на сотні, спадок козацьких часів, який формує ідентичність громади. Ця автентична система, що колись визначала адміністративний устрій і впливала на повсякденне життя мешканців, сьогодні стала частиною сучасного бренду міста. Завдяки ініціативам «Українського клубу Охтирки» карта сотень ожила, ставши не лише джерелом гордості для місцевих жителів, але й привабливим орієнтиром для туристів. Відродження традицій через цю карту не просто зберігає пам'ять про минуле, а й зміцнює зв'язок поколінь.

Охтирський міський краєзнавчий музей

Okhtyrka Municipal Museum of Local History

Охтирський міський краєзнавчий музей – культурна скарбниця міста, що зберігає історію, традиції та пам’ять українського народу від давнини до сучасності. Заснування музею пов’язане з діяльністю письменника Бориса Антоненка-Давидовича, який організував збір і збереження майже 350 цінних предметів, що дозволило відкрити музей у 1921 році. Колекція включає археологічні артефакти, історичні документи, декоративно-ужиткове мистецтво, художні твори та особисті речі відомих охтирчан.

Будівля музею, пам’ятка архітектури, зазнала значних пошкоджень у березні 2022 року під час російсько-української війни.

Охтирський міський краєзнавчий музей

Okhtyrka Municipal Museum of Local History

Урбан-парк

Urban Park

Громадська організація «Центр розвитку вуличних культур» у місті Охтирка працює над урбаністичним проєктом, який поєднує історичну спадщину та сучасні ідеї. Основою ініціативи є реконструкція Парового млина побудованого відомими купецькими родинами Курилів і Бойків у 1896 році. Колись цей млин був одним із найбільших у регіоні та приносив прибуток у 817 тисяч карбованців на рік. У 1932 році будівлю націоналізували та перетворили на основу для заводу «Сільгоспмаш», одного з провідних промислових підприємств Сумщини.

Сьогодні мета проєкту – трансформувати історичну споруду в сучасний урбан-парк, де зможе розвиватися творча молодь і вуличні культури. Таким чином, старий промисловий об’єкт стане центром культурного життя і символом відродження Охтирки.

Паровий млин, 1896 / Урбан-парк

Steam Mill, 1896 / Urban Park

Свято-Покровський кафедральний собор

Sviato-Pokrovsky (St.Pokrovsky) Cathedral

Свято-Покровський кафедральний собор у місті Охтирка – яскравий приклад українського бароко середини XVIII століття, зведений у 1768 році на місці явлення Охтирської Чудотворної ікони Божої Матері. Собор став своєрідним зразком при зведенні кам'яних храмів у багатьох інших містах Слобідської України.

Його історія починається з 1751 року, коли ікона, знайдена священиком Данилом Поляновським у 1739 році, була визнана чудодійною.

Проєкт собору розробляли учні видатного зодчого Бартоломео Растреллі – Степан Дудинський та Василь Ухтомський. Будівництво тривало 15 років і було завершено у 1768 році. У соборі створили три престоли, головний з яких – на честь Покрови Пресвятої Богородиці. Різьблений іконостас і престоли створив видатний різьбяр XVIII століття. Сисой Шалматов, який мав власну майстерню в Охтирці.

Свято-Покровський кафедральний собор

Sviato-Pokrovsky (St.Pokrovsky) Cathedral

Інтер'єр храму вражає багатством декоративного оздоблення: збереглося первісне декоративне ліплення, що відзначається витонченістю й делікатністю пластичного вирішення, пілястри іонічного ордера, ліпнина у рослинних та рокайльних мотивах. У пандативах збереглися олійні мальовання кінця XVIII століття.

За формою собор нагадує величезний корабель і є пам'яткою архітектури національного значення, яка приваблює туристів своєю красою та історичною значимістю.

Охтирська ікона Божої Матері

Okhtyrka Icon of the Mother of God

Охтирська чудотворна ікона Божої Матері відома своєю багатовіковою історією та глибокою духовною значущістю. Її образ, сповнений божественної благодаті, дарує розраду та зцілення тим, хто з надією звертається до неї. Колись вона прикрашала Покровський собор, пізніше перебувала у стінах Свято-Троїцького монастиря, а після загадкового зникнення залишилася жити у численних копіях, що бережуть її дивовижну силу. І нині, коли щороку в день її явлення сотні прочан збираються на хресну ходу, здається, що сама ікона невидимо простягає їм руку, наповнюючи душі світлом віри та надії.

Іван Багряний

Ivan Bahrianyi

Іван Багряний (справжнє ім'я – Іван Лозов'ягін) народився 19 вересня 1906 року (за старим стилем) у місті Охтирка, у родині муляра Павла Лозов'ягіна. Згодом йому судилося стати одним із найвизначніших українських письменників XX століття.

Його найвідоміший роман «Тигролови» став виявом нескореності українського духу, оспівуючи боротьбу за волю навіть у найскладніші умовах.

Іван Лозов'ягін, 1906 - 1963 рр., творчий псевдоним Іван Багряний

Ivan Lozoviahin, 1906 - 1963, creative pseudonym- Ivan Bahrianyi

Переживши репресії НКВС і заслання, Багряний зумів віднайти сили для творчості та політичної діяльності, ставши співзасновником Української революційно-демократичної партії та засновником Української національної ради в еміграції. Його творчість залишається важливим внеском у боротьбу за національну ідентичність і свободу українського народу.

Майстриня Світлана Заїчко
з готовою сушкою біля пічі-сушні

Craftswoman Zaichko Svitlana
with ready dried fruits near the drying oven

Сушка із фруктів у селах Охтирщини

Dried fruits in the villages of Okhtyrshchyna

На Охтирщині здебільшого на території Комишанської, Грунської та Чупахівської громад збереглася традиція приготування сухофруктів у спеціальних печах – сушнях. Технологія передбачає сушіння фруктів на диму фруктових дров за помірної температури, що забезпечує продукту специфічний смак, аромат, тривалий термін зберігання та високу якість. Яблука, груші, сливи, вишні готують цілими або різаними й широко застосовують у традиційній кухні: для узварів, компотів, випічки, м'ясних і перших страв.

Процес сушіння є трудомістким і вимагає постійного догляду: фрукти закладають на верхній ярус сушні, рівномірно розподіляють і регулярно перемішують для забезпечення якісної обробки. Особливістю цієї технології є використання виключно фруктових дров, які надають сушці легкий копчений аромат і зберігають корисні властивості плодів.

Фестиваль-конкурс юних бандуристів

Festival-competition of young bandurysts

Охтирчани відроджують давні культурно-мистецькі традиції. У грудні 2007 року Охтирською музичною школою ім. Петра Білинника було проведено конкурс юних бандуристів «Під срібний дзвін бандур», який став традиційним та набув статусу Всеукраїнського. Ця подія, присвячена бандурі – національному інструменту з безмежним потенціалом, що зберігає ідентичність народу та будить в ньому національну свідомість. Фестиваль підкреслив роль Охтирщини як історичного центру кобзарства, де бандура символізує подих різних стилів і епох, перетворюючись у руках виконавців на інструмент із невичерпними можливостями.

За час існування фестивалю сотні талановитих юних виконавців із Сумщини, Харківщини, Полтавщини, Київщини виконували українські думи та пісні, класичні музичні твори, доносячи до слухача срібні переливи бандур і чари мелодій, демонструючи високу майстерність.

«Охтирка - історичний центр кобзарства»

голова Національної
спілки кобзарів України
Володимир Єсипок

Ансамбль бандуристів Охтирської
дитячої музичної школи ім. Петра Білинника

Bandura ensemble of Okhtyrka
children's music school named after Petro Bilynnyk

ЧЕРНЕЧЧИНА

Охтирський Свято-Троїцький монастир

Okhtyrsky Sviato-Troitsky (Holy Trinity) Monastery

Охтирський Свято-Троїцький монастир – один із визначних архітектурних пам'яток Сумщини, що має багатовікову історію.

Заснований у XVIII столітті, він відігравав значну роль як релігійний і культурний центр регіону. Монастирський комплекс вражає своєю архітектурою у стилі українського бароко, зокрема величним Троїцьким собором, прикрашеним багатими орнаментами та розписами. Цей святий осередок є місцем паломництва для вірян, які шукають духовного натхнення та спокою, а також важливою частиною культурної спадщини Охтирщини, приваблюючи туристів своєю атмосферою й історичною значимістю.

Попівська громада Popivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
2 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
8 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
89 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
18 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
32 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
1 об'єкт *object*

ЧОРНОПЛАТОВЕ

Чорноплатівське мотузництво

Chornoplativske rope-making

Чорноплатівське мотузництво – ремесло, що здавна практикується в селі Чорноплатове. Розташування села поблизу річки Сейм сприяло розвитку цього ремесла, оскільки велика водойма була необхідною для підготовки сировини. Процес виготовлення мотузок відбувався на подвір'ях або просто неба із використанням спеціальних інструментів, таких як станок, залізний гачок і дерев'яна палиця. Мотузки унікальні тим, що виготовлялися без промислового обладнання, що зберегло елементи народної техніки.

Хоча технологія передається з покоління в покоління, ремесло поступово зникає. Тому важливо, докладати зусиль для його збереження як частини культурної спадщини.

Тарас Шевченко в гостинах у родини Лазаревських

Taras Shevchenko at the Lazarevskys' place

Тарас Шевченко мав теплі і дружні стосунки з родиною Лазаревських, яка підтримувала його у найважчі періоди життя.

Особливим був візит Кобзаря у серпні 1859 року до родинного маєтку в Гирівці, де поет створив портрети членів родини Лазаревських. Також Шевченко подарував Афанасії Лазаревській офорт «Свята родина» та автограф вірша «Садок вишневий коло хати».

Портрет Афанасії Лазаревської написаний Тарасом Шевченком в садибі родини Лазаревських, 1859

Afanasiia Lazarevska Portrait painted by Taras Shevchenko at the Lazarevskys' family estate, 1859

CHORNOPLATOVE

Поле Конотопської битви

Konotop Battle Field

Поле Конотопської битви, розташоване на південному сході села Шаповалівка, є історично пам'ятним місцем. У 1659 році тут відбулася одна з найзнаковіших битв в історії України, коли козацьке військо гетьмана Війська Запорізького Івана Виговського за підтримки союзників – кримських татар здобуло блискучу перемогу над чисельно переважаючою московською армією.

Ця битва стала підтвердженням стійкості українського народу та його здатності протистояти загарбникам. Поле Конотопської битви нині асоціюється з боротьбою за свободу, нагадуючи сучасникам про незламність і прагнення до незалежності, які пронизували історію українського народу.

Конотопська битва, 1659
Автор картини: Артур Орльонов, 2010

The battle of Konotop, 1659
Painted by: Artur Orlionov, 2010

Гетьман Війська Запорізького
Іван Виговський, 1608 - 1664 рр.
Автор портрету:
Гаврило Васько, XIX століття

Hetman Zaporizhzhia troops
Ivan Vyhovskyi, 1608 - 1664
Author of the portrait: Havrylo Vasko, XIX century

Батально-історичне дійство з нагоди 360-ї річниці Конотопської битви, с. Шаповалівка

Battle-historical performance on the occasion of the 360th anniversary of Konotop Battle in Shapovalivka village

Пам'ятний знак
на честь 350-річчя перемоги
у Конотопській битві,
с. Шаповалівка

Memorial sign
in honor of the 350th anniversary
of the victory in Konotop Battle,
Shapovalivka village

Фестиваль «Козацький родослав»

Festival «Cossacks' Rodoslav»

Фестиваль «Козацький родослав» у селі Шаповалівка вшановує пам'ять про Конотопську битву 1659 року та героїзм козацького війська гетьмана Війська Запорізького Івана Виговського. Захід розпочинається урочистою ходою з 18-метровим прапором і включає реконструкції побуту та кухарства козаків XVII століття, кінні шоу, виставки зброї, майстер-класи й виступи народних ансамблів.

Гості можуть скуштувати козацький борщ, побачити табір реконструкторів та насолодитися етнічними концертами. Фестиваль поєднує вшанування історії з формуванням патріотичного духу та єдності української та кримськотатарських культур.

SHAPOVALIVKA

Путивльська громада Putyvlska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
5 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
139 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
19 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
31 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
3 об'єкти *objects*

ПУТИВЛЬ

Тисячолітня історія

Городище літописного міста Путивля

The ancient settlement of historical town of Putyvl

Путивль – одне з найдавніших міст України, вперше згадане в літописах XI століття. Його історія тісно пов'язана з подіями Київської Русі, зокрема з походом князя Ігоря Святославича на половців у 1185 році, описаним у знаменитому епосі «Слово о полку Ігоревім». Саме тут, у Путивлі, його дружина Ярославна оплакувала князя, звертаючись до сил природи з молитвами за його повернення. Також в Путивлі знаходиться городище літописного міста, яке є історичним осередком і археологічною пам'яткою. Воно свідчить про стратегічну роль міста як прикордонної фортеці Київської Русі та історичну спадщину цього регіону.

Гравюра «Плач», 1984
Автор гравюри: Георгій Поплавський

Engraving «Platch» (Crying), 1984
Author of the engraving: Heorhii Poplavskyi

PUTYVL

Волокитинська порцеляна

Volokytyne porcelain

Село Волокитине, розташоване за 16 км від Путивля, на правому березі річки Клевень, відоме з початку XVII століття. Протягом двох століть воно належало козацько-старшинському роду Миклашевських.

У XIX столітті Волокитине досягло розквіту завдяки фарфоровому заводу, що діяв у маєтку Андрія Миклашевського з 1839 по 1861 роки. Вироби волокитинських майстрів здобули світову славу, експонувалися на виставках і продавалися в Україні та за кордоном. Нині ці твори зберігаються у музеях Путивля, Сум, Харкова, Києва, Варшави, Будапешта та Парижа.

Сумський художній музей ім. Никанора Онацького має одну з найкращих колекцій волокитинської порцеляни в Україні. Вона включає історичні, літературні, побутові сюжети, декоративні вази, фігурки, посуд та інші унікальні вироби.

Чорнильниця «Бібліофіл»
Волокитинська торгова мануфактура
Андрія Миклашевського

Inkwell «Bibliophile»
Andriy Myklashevskys trading manufactory in Volokytyne

«Золоті ворота»

«Zoloti Vorota» (Golden Gates)

Це монументальна споруда в неоготичному стилі.

«Золоті ворота» розташовані в селі Волокитине і колись відкривали в'їзд у садибу поміщика Миклашевського.

PUTYVL

Архітектурний ансамбль Мовчанського монастиря

Architectural ensemble of Movchansky Monastery

Мовчанський монастир у Путивлі – одна з визначних архітектурних пам'яток Сумщини. Архітектурний ансамбль монастиря складається з Собору Різдва Пресвятої Богородиці, надбрамної дзвіниці, оборонних мур із наріжною баштою, трапезної, Теплої церкви святого Іоанна Предтечі, настоятельського корпусу та ін., які поєднують елементи українського бароко та класицизму. Монастир має давню історію і залишається важливим релігійним центром. Його архітектурний ансамбль привертає увагу не лише релігійною значущістю, а й своєю естетичною красою та історичним контекстом.

Розташований у мальовничій місцевості на березі річки Сейм, монастир створює атмосферу спокою і духовної глибини. Окрему шану має Мовчанська ікона Божої Матері, датована XVIII століттям, яка здавна вважається чудотворною та є однією із святинь монастиря.

Річківська громада Richkivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
3 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
3 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
21 об'єкт *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
4 особи *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
9 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
1 об'єкт *object*

Побутові пісні села Річки

Household songs of the village Richky

Побутові пісні села Річки є важливим елементом української нематеріальної культурної спадщини, що відображає унікальність місцевих традицій. Ці пісні, переважно ліричного характеру, розкривають теми кохання, віддаленості від рідного дому та особистих переживань. Це такі відомі твори як «Ой на горі сухий дуб», «Тече річка», «Чом ти не прйшов» та інші. Особливість річківських пісень полягає у локальних текстових і мелодійних варіантах, а їх виконання має унікальну двоголосну структуру, де сольний заспів веде «виводчиця», а нижній голос підхоплює гурт. Зберігаються ці твори переважно завдяки жінкам старшого віку, які є носіями традиції, та передаються із покоління в покоління.

Пісенні скарби

Фольклорний колектив Річківського сільського будинку культури

Folklore ensemble of the Richky village house of culture

RICHKY

Приготування
та випікання утят

Preparation and baking of ducklings

Річківські «Весільні утята»

Richkivski «Wedding ducklings»

Випікання весільного печива «утята» є однією з найяскравіших традицій села Річки. Це печиво використовувалося як прикраса для весільного короваю і водночас мало глибоке значення – воно уособлювало любов, злагоду та міцність молодої родини. Традиція має давнє коріння, а процес виготовлення супроводжувався дотриманням обрядів та автентичних пісень. «Утята» формувалися вручну з тіста, прикрашалися візерунками, що виражали гармонію в родині, і випікалися до золотистого кольору. Їх розміщували на короваї разом із центральною прикрасою – «павою», а додатково декорували стрічками, паперовими квітами та іншими елементами.

Весільне печиво виготовляють за давніми технологіями, переданими з покоління в покоління, і його досі використовують для прикраси весільного столу. Крім того, «утят» часто дарують гостям як оберіг. Ця традиція продовжує жити завдяки зусиллям місцевих майстринь, які не лише виготовляють весільні прикраси, але й охоче діляться своїми знаннями з молоддю, зберігаючи цей цінний елемент нематеріальної культурної спадщини для майбутніх поколінь.

Весільний коровай
з «утятами»

*Wedding special
bread with «ducklings»*

Більше тут

More - here

Роменська громада Romenska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
2 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
26 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
117 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
42 особи *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
73 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
2 об'єкти *objects*

Перший монументальний пам'ятник Тарасові Шевченку

The First Monument to Taras Shevchenko

Перший монументальний пам'ятник Тарасу Шевченку в Україні було встановлено у 1918 році в місті Ромни. Його автором став скульптор Іван Кавалерідзе.

Пам'ятник було відкрито 27 жовтня 1918 року на честь перебування поета на Іллінському ярмарку в Ромнах

Іван Кавалерідзе, 1887 - 1978 рр., автор пам'ятника, скульптор, кінорежисер, драматург

Ivan Kavaleridze, 1887 - 1978, author of the monument, sculptor, film director, playwright

Улітку 1845 р. Кобзар побував в Ромнах на традиційному Іллінському ярмарку, який вважався одним із найбільших ярмарків в Лівобережній Україні. Враження від цієї подорожі поет залишив у щоденнику та повістях «Наймичка», «Капітанша» та ін.

Перший пам'ятник Шевченку в Україні
Автор пам'ятника: Іван Кавалерідзе

The first monument to Shevchenko in Ukraine
Author of the monument: Ivan Kavaleridze

ROMNY

Центральна частина пам'ятного знаку про перебування в Ромнах гетьмана Війська Запорізького Івана Мазепи та шведського монарха Карла XII

The central part of the memorial sign devoted to Hetman of the Zaporozhian Army Ivan Mazepa and the Swedish monarch Charles XII staying in Romny

У жовтні 1708 року в Ромнах відбулася зустріч гетьмана Війська Запорізького Івана Мазепи та шведського короля Карла XII, яка стала ключовим моментом їхнього військово-політичного союзу проти Московії під час Північної війни. Мазепа прагнув здобути підтримку Швеції для звільнення України від московського панування, тоді як Карл XII бачив у союзі з гетьманом можливість посилити свої позиції в регіоні. Ця зустріч ознаменувала розрив Мазепи з Петром I, а укладений союз став однією з найважливіших спроб утвердити незалежність України на міжнародній арені.

Гетьман Війська Запорізького
Іван Мазепа, 1639 - 1709 рр.,
портрет відтворений науковцями, 2018

Hetmanof the Zaporozhian Army
Ivan Mazepa, 1639 - 1709,
portrait recreated by scientists, 2018

Шведський король Карл XII, 1682 - 1718 рр.
Автор портрету: Майкл Даль, 1851

Sweden King Charles XII 1682 - 1718.
Author of the portrait: Michael Dahl, 1851

РОМНИ

Євангеліє
Петра Калнишевського

Gospel
by Petro Kalnyshevsky

Ікона Роменської Божої Матері, інша назва «Роменська мадонна»
Автор: Григорій Стеценко, 1765

Icon of the Roman Mother of God, second name: «Romenska Madonna»
Author: Hryhorii Stetsenko, 1765

Роменський краєзнавчий музей

Romny Museum of Local History

Роменський краєзнавчий музей, заснований у 1919 році, є центром збереження історичної та культурної спадщини Роменщини. Серед його експонатів особливе місце займає Євангеліє Петра Калнишевського, яке свідчить про релігійність і благодійність останнього кошового отамана Запорізької Січі. У музеї також зберігаються стародруки XVII - XVIII століть, що відображають розвиток книгодрукування в Україні, і Литовський статут 1588 року – визначна пам'ятка права Великого князівства Литовського. Окремої уваги заслуговує торбан, що належав Тарасу Шевченку, який нагадує про багатогранність його таланту, а також ікона «Роменська мадонна», написана Григорієм Стеценком. Ці експонати роблять музей місцем, де відчувається зв'язок із ключовими сторінками української історії.

Пам’ятник Петру Калнишевському, 1991
Автори: скульптори Василь Бородай
та Ростислав Синько, архітектор
Василь Гнєзділов

Monument to Petro Kalnyshevsky, 1991
Authors: sculptors Vasyl Borodai and Rostyslav Synko, architect Vasyl Gnezdilov

Історико-меморіальний комплекс Петра Калнишевського, музей Петра Калнишевського

Petro Kalnyshevsky Historical and Memorial complex
Petro Kalnyshevsky Museum

Петро Калнишевський (1691-1803), останній кошовий отаман Запорізької Січі, народився у селі Пустовійтівка, що на Роменщині. Він був видатним політичним і військовим діячем, який очолював Запорізьку Січ у час її розквіту. Калнишевський відстоював автономію козацтва, сприяв розвитку освіти, культури та православної церкви. Дожив до 112 років та помер на чужині як політичний в'язень російської імперії, ставши уособленням незламності, патріотизму та боротьби за свободу України. За свої страждення та глибоку релігійність був віднесений до лику святих.

Село Пустовійтівка, як батьківщина Калнишевського, відіграє значну роль у збереженні пам’яті про нього. Тут створено історико-меморіальний комплекс останнього кошового отамана Запорізької Січі, який включає музей, присвячений життю та діяльності отамана. Експозиція музею містить унікальні документи, артефакти козацької доби та історичні реконструкції.

Дуб- велетень

Giant oak

Дуб-велетень у селі Кропивинці є одним із найвеличніших і найстаріших дерев України. За оцінками фахівців, вік дерева перевищує 400 років. Цей дуб є пам’ятником природи та втілює довголіття, стійкість і зв’язок поколінь. Його висота сягає майже 30 м, а обхват стовбура перевищує 6 м, що робить його вражаючим прикладом сили природи.

Цей дуб зберігся як ботанічний об'єкт, навколо якого виникли легенди і перекази. Місцеві жителі вважають його святинею та природною окрасою своєї громади. Дуб є популярним місцем відвідування туристів і дослідників, які приїжджають, щоб побачити це диво природи та доторкнутися до живого свідка минулих століть. Його охороняють як природний і культурний об'єкт України.

Дуб-велетень
Giant oak

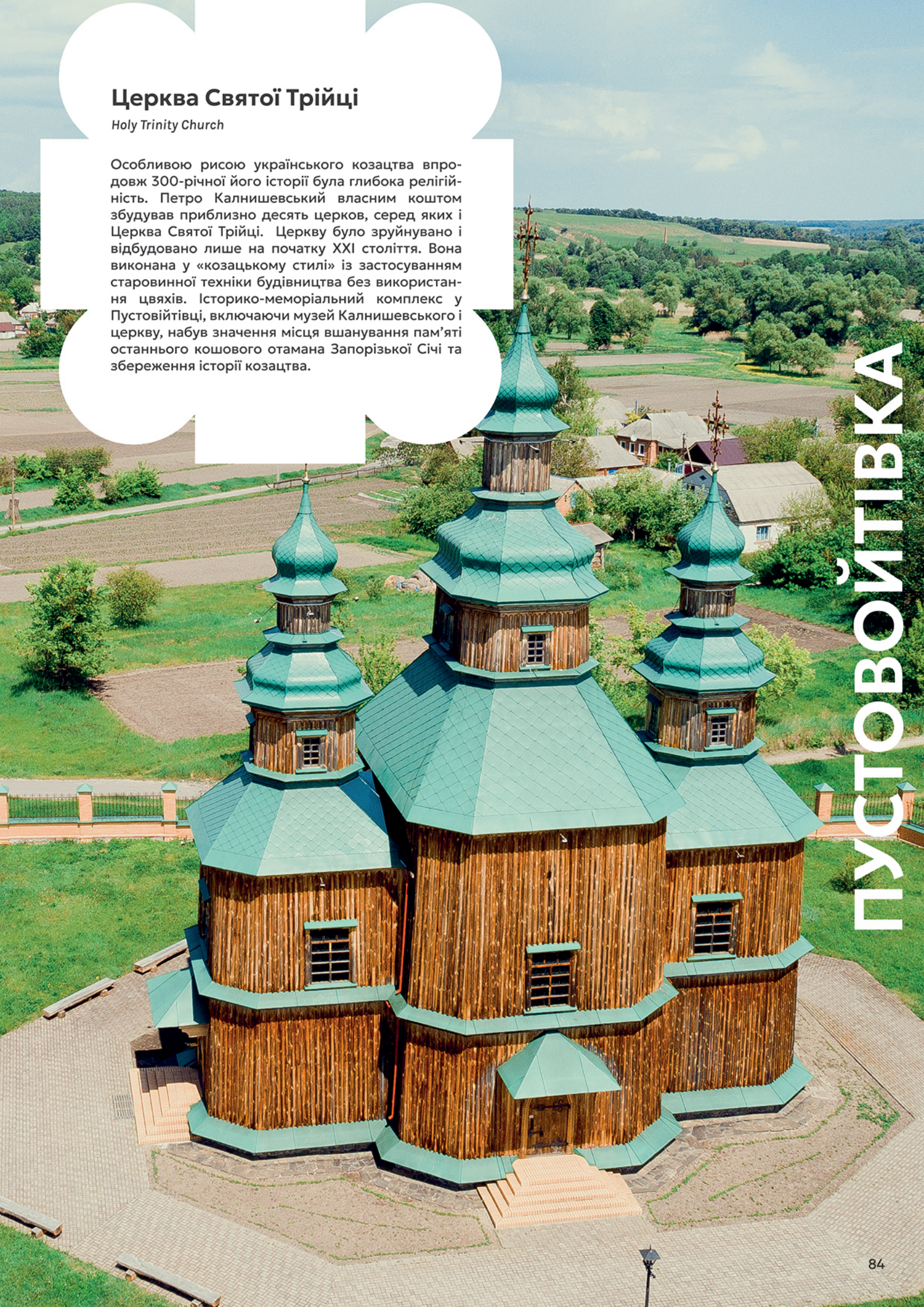

ПУСТОВОЙТІВКА

Церква Святої Трійці

Holy Trinity Church

Особливою рисою українського козацтва впродовж 300-річної його історії була глибока релігійність. Петро Калнишевський власним коштом збудував приблизно десять церков, серед яких і Церква Святої Трійці. Церкву було зруйнувано і відбудовано лише на початку XXI століття. Вона виконана у «козацькому стилі» із застосуванням старовинної техніки будівництва без використання цвяхів. Історико-меморіальний комплекс у Пустовійтівці, включаючи музей Калнишевського і церкву, набув значення місця вшанування пам'яті останнього кошового отамана Запорізької Січі та збереження історії козацтва.

Посульські кургани

Posulski mounds

Скіфські кургани розташовані майже по всій території сучасної України, але на Сумщині їх зосередження настільки значне, що вчені виділили в Посульську та Ворсклянську групи. Найбільші скупчення Посульських курганів розташовані на північ від міста Ромни, зокрема поблизу сіл Пустовійтівка, Великі Будки та Басівка. За даними археологів, більшість курганів Посульської групи зведено в VI - V століттях до нашої ери. Особливу цінність мають кургани в Пустовійтівці, які є визначною історичною пам'яткою регіону.

Найбільший курган Посульської групи скіфських некрополів знаходиться неподалік Пустовійтівки та має назву «Старша могила». Його висота становила 21 метр, а окружність досягала 400 кроків. На сьогодні курган, як пам'ятка культурної спадщини, входить до складу Державного історико-культурного заповіднику «Посулля».

Садівська громада Sadivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

Культурна спадщина
Cultural heritage
38 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
2 особи *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
16 об'єктів *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
1 об'єкт *object*

САД SAD

Фестиваль конопель

Hemp Festival

Фестиваль коноплярства у селі Сад вже став традиційним серпневим заходом, що з 2018 року збирає учасників з усієї України. Hemp Fest покликаний популяризувати технічний канабіс як особливо цінну культуру серед аграріїв та привертати увагу до її багатогранного потенціалу. Захід об'єднує науковців, фермерів, підприємців та гостей, демонструючи широкі можливості використання конопель у харчуванні, текстильній промисловості, будівництві й народному мистецтві. Особливої ваги фестивалю додає його науково-практична частина, де представлено інноваційні досягнення у виведенні нових сортів, що відповідають сучасним вимогам ринку. Hemp Fest підкреслює великий потенціал Сумщини у сфері вирощування конопель, сприяє сталому розвитку та відкриває нові перспективи для аграрного сектору.

Село Шпилівка

Shpylivka Village

Село Шпилівка – справжня перлина для любителів природи, художників і фотографів. Його мальовничі пагорби, вкриті густою зеленню, створюють атмосферу спокою та натхнення. Особливу увагу привертає Лиса гора – місце, оповите легендами, з характерними ленд-арт об'єктами, що гармонійно поєднують природну красу і творчу майстерність людини. Вважається, що бажання, загадане тут, обов'язково здійсниться. Додаткової чарівності місцевості надає річка Псел, яка приваблює відпочивальників мальовничими берегами і затишними куточками для прогулянок.

Шпилівка стала популярним місцем для весільних фотосесій, адже її краєвиди надають знімкам особливого шарму. Водночас це місце притягує митців, які знаходять у місцевих ландшафтах джерело натхнення для своїх робіт. Тутешня атмосфера сприяє відпочинку від міської метушні та зануренню в гармонію з природою.

Окрім мальовничих краєвидів, село пропонує можливості для активного відпочинку. Улітку його пагорби приваблюють парапланеристів, а взимку Лиса гора перетворюється на центр зимових розваг. Тут можна покататися на лижах чи сноуборді, отримуючи незабутні враження як новачкам, так і досвідченим спортсменам. Шпилівка – це місце, яке поєднує природну красу, творчий потенціал і активний туризм, роблячи його привабливим у будь-яку пору року.

Парапланеризм на пагорбах Шпилівки

Paragliding on the hills in Shpylivka

Михайло Лисенко, 1906 - 1972 рр.
Монета Національного банку України номіналом 2 грн, 2006 рік, серія: Видатні особистості України

Mykhailo Lysenko, 1906 - 1972
Coin of the National Bank of Ukraine, 2 UAH, 2006, series: Outstanding Personalities of Ukraine

Михайло Лисенко

Mykhailo Lysenko

Михайло Лисенко – видатний український скульптор, уродженець села Шпилівка, що на Сумщині. Його творчість стала відображенням глибокого патріотизму та шани до української культури й історії. Лисенко створював пам'ятники, які вирізнялися монументальністю, емоційною насиченістю та вражаючою виразністю форм. Він майстерно передавав силу і велич українських героїв, як, наприклад, у пам'ятниках Тарасу Шевченку, Миколі Лисенку та іншим визначним діячам. Манера Лисенка поєднувала класичну техніку з особливим підходом до динаміки форм і емоційного наповнення, створюючи враження живої енергії в кожному творі. Скульптури, виконані з бронзи, граніту та мармуру, не лише вражали зовнішнім виглядом, а й передавали глибокий внутрішній зміст, часто стаючи значущими культурними орієнтирами.

Окрім творчої діяльності, Лисенко також був талановитим педагогом, багато років викладав у Київському художньому інституті, де виховав цілу плеяду майбутніх скульпторів, передаючи свої знання та досвід молодому поколінню митців. Його учні продовжили традиції національної скульптури, розвиваючи закладені ним принципи у своїй творчості. Завдяки своїй невтомній праці та відданості мистецтву Лисенко залишив значний спадок, що й сьогодні надихає шанувальників української культури.

Садибний будинок Суханових-Кондратьєвих

Sukhanovs-Kondratievs estate

Садиба Кондратьєвих у Низах була не лише родовим гніздом відомої козацько-старшинської династії, а й осередком суспільного та господарського життя регіону. Упродовж століть маєток слугував символом впливу й достатку його власників, які сприяли розвитку місцевої економіки та культури. Кондратьєви були нащадками славетного роду, що відіграв важливу роль в історії Лівобережної України. Перехід садиби до Суханових наприкінці XIX століття ознаменував новий етап в її історії, пов'язаний із модернізацією та змінами в управлінні маєтком. Нові власники, Суханови, проявили себе як активні меценати, підтримуючи освітні та культурні ініціативи в регіоні. Після встановлення радянської влади садибу націоналізували, у різні періоди тут розміщувалися різноманітні установи, а сама будівля зазнала змін і руйнувань. Незважаючи на це, вона збереглася донині як архітектурна пам'ятка, що нагадує про славетне минуле та визначних постатей, які жили й господарювали на цій землі.

Степанівська громада Stepanivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
1 об'єкт *object*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
8 об'єктів *objects*

Побутові пісні селища Степанівка

Folk songs of Stepanivka

Самобутні пісні селища Степанівка відображають багатство народної творчості регіону. Ці твори, створені протягом двох століть, включають як давніші, так і новіші зразки пісенного фольклору, характерні своїм локальним текстовим і мелодико-інтонаційним колоритом. Вони виконуються без музичного супроводу, зазвичай гуртом, з чітким поділом на сольний заспів і двоголосну основну частину. Степанівські пісні, такі як «Скотилася ясна зоря з неба» або «Ой, хмелю мій, хмелю», вирізняються стійким терцієвим двохголоссям та особливою термінологією, якою співачки позначають свої ролі у виконанні.

Аматорський фольклорний колектив «Яворина»

Amateur folklore group «Yavoryna»

Більше тут

More here

Пісенні скарби

Традиції виконання пісень передаються усно, а їх носіями є старші учасниці фольклорного колективу «Яворина», який діє при Степанівському будинку культури. Завдяки їхній праці молодші покоління опановують ці пісні, проте, через обмежену кількість носіїв елемент перебуває під загрозою зникнення. Побутові пісні селища Степанівка є не лише джерелом культурної спадщини, а й важливим символом духовної єдності громади.

STEPANIVKA

СТЕПАНІВКА

Хмелівська громада Khmelivska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
4 об'єкти *objects*

Природний простір
Natural space
4 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
25 об'єктів *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
12 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
21 об'єкт *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
5 об'єктів *objects*

Басівське городище
Центральне укріплення «Башта»

Basivske settlement
Central fortification «Bashta»

Басівське городище

Basivske settlement

Басівське городище, розташоване поблизу села Басівка на Роменщині, є другою за розмірами пам'яткою лісостепової частини Лівобережної України. Його площа становить приблизно 170 гектарів, а центральні укріплення «Башта», «Аршавське» та «Малий городок» займають три природні миси. Побудоване у VI - III ст. до н. е. городище відноситься до скіфського часу, а пізніші нашарування засвідчують вплив зарубинецької, черняхівської та роменської культур. Знахідки, серед яких уламки ліпного посуду, знаряддя праці та античні амфори, розповідають про побут і зв'язки місцевих землеробсько-скотарських племен із античним світом. Це унікальне місце зберігає пам'ять про минулі цивілізації, хоча й зазнає руйнувань, особливо центральне укріплення «Башта».

Дуб Гаркуші

Harkusha's Oak

Дуб Гаркуші, знаходиться у селі Гаї на Роменщині, та є ботанічною пам'яткою природи. Це величне дерево, вік якого сягає приблизно 600 років, має обхват 6 метрів і висоту декілька десятків метрів.

За легендою, саме під цим дубом народний месник XVII століття Семен Гаркуша вершив суд і обдаровував бідних, тому дерево стало справжньою частиною місцевих переказів. Сьогодні дуб привертає увагу туристів і мешканців навколишніх селищ. Він оточений турботою: дереву надано статус ботанічної пам'ятки, установлено інформаційну табличку, а в 2018 році здійснено його лікування, аби зберегти цей природний та історичний скарб для майбутніх поколінь.

Дуб Гаркуші
Harkusha's Oak

ГАЇ

HAYI

Тростянецька громада Trostianetska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
11 об'єктів *objects*

Природний простір
Natural space
4 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
93 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
17 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
52 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
2 об'єкти *objects*

Фестивальне місто

Festival town

Тростянець вважається головним містом фестивалів Сумщини, адже тут регулярно проводяться яскраві культурні заходи, які приваблюють гостей з усієї України.

Серед найвідоміших – фестиваль «Стара Фортеця», що оживляє середньовіччя у стінах Круглого двору, музичний «Схід Рок» для прихильників сучасної музики та вечори класичної музики. Окрему увагу привертає реконструкція битви на Ворсклі (1399 р.), та яка дозволяє зануритися в атмосферу епохи. Завдяки цим заходам Тростянець є справжнім осередком культури, музики та історії.

Лицарські турніри фестивалю «Стара Фортеця»

Knight tournaments of the «Old Fortress» festival

Садиба-манеж «Круглий Двір»

Manor arena «Kruglyi Dvir» (the Round Yard)

Садиба-манеж «Круглий Двір» – унікальна пам'ятка архітектури XVIII століття. На початку XIX століття князь Василь Голіцин перетворив її на «український амфітеатр» із триярусними ложами для глядачів, де проходили театральні та кінні виступи. Завдяки унікальній архітектурі й акустиці сьогодні садиба є культурним центром і місцем проведення мистецьких заходів

Микола Хвильовий

Mykola Khvylovyi

Микола Хвильовий, один із найвідоміших представників літературного покоління «Розстріляного відродження», народився в Тростянці. Його справжнє ім'я – Микола Фітільов, але псевдонім «Хвильовий» став уособленням його непокори та творчого новаторства. Письменник відіграв ключову роль у формуванні української літератури 1920-х років, закликаючи до самобутності національної культури й боротьби з провінційністю. Він є ідейним натхненником гасла «Геть від Москви!», яке відображало його прагнення до культурної незалежності України. Його твори, серед яких повість «Я (Романтика)» та роман «Вальдшнепи», відзначаються глибоким психологізмом, революційним пафосом та пошуком моральних орієнтирів.

Однак доля Миколи Хвильового стала трагічною. У часи сталінських репресій його ідеї про незалежний культурний розвиток були оголошені «шкідливими», а сам письменник опинився під постійним тиском влади. У 1933 році, не витримавши переслідувань, він пішов із життя, залишивши по собі яскраву літературну спадщину та незгасний приклад боротьби за українську культуру. Пам'ять про Хвильового зберігається на його малій батьківщині в Тростянці, де його ім'я нагадує про непохитну силу духу та літературну майстерність.

Микола Хвильовий (Фітільов), 1893 - 1933 рр.,
прозаїк, поет, публіцист,
політичний діяч

Mykola Khvylovyi (Fitilov), 1893 - 1933,
novelist, poet, publicist,
politician

Садиба-манеж «Круглий Двір»
Manor arena «Kruglyi Dvir» (the Round Yard)

ТРОСТЯНЕЦЬ

Садиба Кеніга

Koenig estate

Садиба Леопольда Кеніга в Тростянці – це видатна історико-архітектурна пам'ятка, що пов'язана з діяльністю відомого підприємця та мецената Леопольда Кеніга. Садиба зведена в XVIII столітті та сучасного вигляду набула в XIX столітті.

Архітектурний ансамбль включає величний палац, який поєднує елементи класицизму та романтизму, а також розкішний парк із віковими деревами, озером та декоративними алеями. Колишній маєток Кеніга став центром соціального та культурного життя Тростянця.

TROSTIANETS

Леопольд Кеніг

Leopold Koenig

Леопольд Кеніг, німець за походженням і один із найуспішніших підприємців своєї епохи, відіграв вирішальну роль у трансформації Тростянця на початку XIX століття. Його цукрові і рафінадний заводи, засновані на базі маєтку Тростянець, стали одними з найбільших і найпродуктивніших у Харківській губернії. Разом із промисловими об'єктами, Кеніг активно розвивав інфраструктуру регіону, будуючи залізничні станції, дизельні електростанції, запроваджуючи телефонний зв'язок – усе це суттєво сприяло економічному зростанню. Завдяки таким крокам Тростянець став осередком прогресивного виробництва і модернізації, зберігаючи свою унікальну спадщину.

Окрім промислових досягнень Леопольд Кеніг залишив значний культурний та соціальний спадок. На кошти родини були споруджені Вознесенський храм, школа, лікарня, а його бібліотека нині перетворилася на Палац для дітей і юнацтва. Колишні майстерні та службові будівлі сьогодні слугують приватними помешканнями або підприємствами. Нині у примущенні одного із його заводів функціонує шоколадна фабрика. Усе це свідчить про те, що Кеніг не лише інвестував у виробництво, а й у розвиток громади, закладаючи основу для майбутнього прогресу.

Леопольд Кеніг, 1821 - 1903 рр., підприємець, цукрозаводчик, меценат

Leopold Koenig, 1821 - 1903, entrepreneur, sugar producer, philanthropist

Будинок бібліотеки для службовців Тростянецького маєтку фірми «Леопольд Кеніг-Нащадки» 1913 р.

The building of the library for employees of the Trostianets estate of the company «Leopold Koenig Descendants» 1913

Садиба Кеніга

Koenig estate

ТРОСТЯНЕЦЬ

Дендропарк «Нескучне»

Arboretum «Neskuchne»

Дендропарк «Нескучне» – місцева пам'ятка садово-паркового мистецтва, що поєднує природну красу та історичну цінність. Закладений ще на початку XIX століття, він став частиною мальовничого ландшафту, який розвивали і доповнювали різні власники маєтку. Сьогодні парк займає 256 га, вражаючи гостей віковими деревами, рідкісними рослинами та затишними алеями. Тут гармонійно поєднуються природні водойми, штучні насадження й архітектурні елементи, створюючи атмосферу спокою та натхнення. Дендропарк є не лише окрасою регіону, а й осередком біорізноманіття та історичної спадщини.

Дендропарк «Нескучне»

Arboretum «Neskuchne»

NESKUCHNE

Грот «Німф»

Nymph' Grotto

Грот «Німф» у дендропарку «Нескучне» – це архітектурна пам'ятка. Він розташований серед мальовничої природи та був частиною садово-паркового ансамблю Тростянецького маєтку, який у XIX столітті належав родині цукрозаводчика Леопольда Кеніга. Грот слугував місцем відпочинку та натхнення для власників маєтку та їхніх гостей.

Шосткинська громада Shostkynska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
14 об'єктів *objects*

Природний простір
Natural space
2 об'єкти *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
123 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
8 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
54 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
1 об'єкт *object*

SHOSTKA

Пантелеймон Куліш, 1819 - 1897 рр.,
письменник, перекладач, історик, культурний діяч

Panteleimon Kulish, 1819 - 1897,
writer, translator, historian, cultural activist

Музей Пантелеймона Куліша

Panteleimon Kulish Museum

Пантелеймон Куліш – видатний український письменник, перекладач, історик і культурний діяч XIX століття, уродженець Шосткинщини, автор першого українського історичного роману «Чорна рада» та перекладач Біблії українською мовою. На його батьківщині широко шанують постать письменника, і яскравим прикладом цього є музей Пантелеймона Куліша у Шостці.

У його колекції зібрано документи про життя і творчість Куліша, копії метричних книг, карти подорожей. Особливу цінність становлять старовинні меблі, предмети побуту, рушники, жіночий одяг XVIII–XIX століть, дзеркало та годинник часів життя Куліша. Музей є свідченням глибокої шани до Куліша і дозволяє відчути велич його спадщини.

«Кулішеві читання»

«Kulish readings»

У селі Гукове, де колись розташовувалася садиба Кулішів, щороку в серпні проходять урочистості, присвячені дню народження Пантелеймона Куліша. Це свято супроводжується концертом, традиційними читаннями його творів та частуванням смачним українським кулішем, приготовленим спеціально для гостей і учасників заходу. Така подія стала символом глибокої шани та поваги до видатного українця і його неоціненної культурної спадщини. Урочистості об'єднують людей різного віку, даруючи їм відчуття єдності й гордості за рідну культуру.

HUKOVE ГУКОВЕ

Гамаліївський монастир

Gamaliivka Monastery

Гамаліївський (Харалампіївський) монастир, розташований у селі Гамаліївка Шосткинського району Сумської області, був заснований у 1702 році коштом воронізького сотника Антона Гамалії. Первісно це був невеликий жіночий скит із дерев'яною церквою Святого Харалампія. У 1713 році, за ініціативи «гетьманші» Анастасії Скоропадської, монастир отримав статус повноцінної обителі. Її чоловік, гетьман Війська Запорізького Іван Скоропадський, став головним покровителем (титарем) монастиря та сприяв розширенню його території. У 1714 році він розпочав будівництво кам'яних споруд, які збереглися донині.

Після смерті Івана Скоропадського у 1722 році його поховали у крипті цієї церкви. У 1729 році поряд із чоловіком знайшла вічний спочинок і «гетьманша» Анастасія. Надалі тут ховали й інших представників гетьманського роду, що зробило монастир єдиною в Україні відомою усипальницею династії Скоропадських.

У 1924 році монастир був закритий радянською владою, а його приміщення використовували для різних світських установ. Після тривалого періоду занепаду у 1994 році розпочалась реставрація Гамаліївського монастиря, а згодом його роботу було відновлено.

Гетьман Війська Запорізького
Іван Скоропадський, 1646 - 1722 рр.
Автор портрету: Степан Землюков, 1840

Hetman Zaporozhian Army
Ivan Skoropadskyi, 1646 - 1722,
Author of the portrait: Stepan Zemliukov, 1840

Анастасія (Маркович) Скоропадська, 1671 - 1729 рр.,
українська державна діячка, дружина гетьмана
Автор портрету: Ольга Мордвинова, 1920-ті

Anastasiia (Markovych) Skoropadska, 1671 - 1729,
Ukrainian stateswoman, Hetman's wife
Author of the portrait: Olga Mordvinova, 1920s

Надгробні плити на місці
родинної усипальниці Скоропадських

Tombstones at the place
of the Skoropadsky family tomb

Гамаліївський монастир
Gamaliivka Monastery

Меморіально-освітній комплекс «Родинна пам’ять»

Memorial and educational complex «Family Memory»

Меморіально-освітній комплекс «Родинна пам’ять», відкритий у Шостці в рамках німецько-українського проєкту «Забуті жертви», став сучасним простором для збереження історії та вшанування пам’яті жертв тоталітаризму. Експозиція музею розповідає про долю молоді, чиє життя було зруйноване під час Другої світової війни, жертв політичних репресій 1930-40-х років та шосткинців, які загинули під час антитерористичної операції. Комплекс єдиний в Україні, створений як база для дослідження історії через біографії мешканців регіону, постраждалих від війни. В оформленні музею використано символіку місцевих рушників і кіноплівки, що поєднує національні традиції з історичною хронікою.

Комплекс розташований у будівлі колишнього адміністративного корпусу виробничого об’єднання «Свема», що асоціюється з індустріальною історією Шостки. Поруч знаходиться поховання жертв нацизму, переважно євреїв. Музей розміщено на двох поверхах, його структура охоплює п’ять тематичних розділів, які висвітлюють складні сторінки історії від довоєнного періоду до наслідків війни.

Більше тут

More here

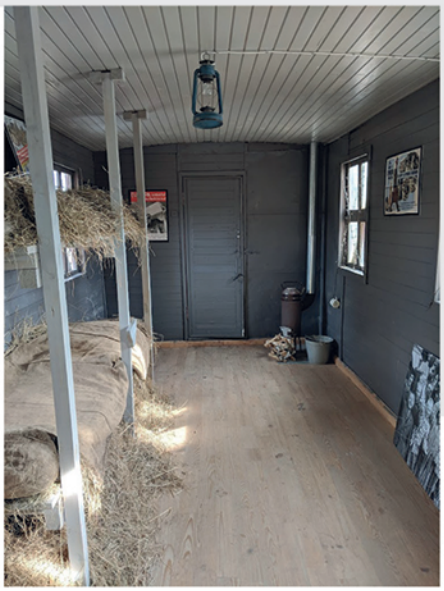

Експозиція музею

Museum exposition

Експозиція музею

Museum exposition

Експозиція музею

Museum exposition

Унікальні розписи храму
Автор розписів: Володимир Афонін

Unique church murals
The author of murals: Volodymyr Afonin

Церква Різдва Христового

Church of the Nativity

Церква збудована в 1779 - 1785 роках, є найстарішою спорудою міста Шостка. У радянські часи купол храму зняли, а ікони та церковне начиння було знищено. Однак у 1993 році розпочалося відродження церкви, і сьогодні вона знову є осередком віри для мешканців Шостки.

Внутрішні розписи створені відомим місцевим художником Володимиром Афоніним. Розпочавши роботу у 1999 році, митець разом із помічниками присвятив майже два десятиліття оформленню храму, зокрема намалював образи святих і створив масштабну сцену Хрещення Київської Русі, яка прикрашає хрещенську кімнату.

Колекція фотоматеріалів XX соліття

Photographic Collection of the twentieth century

Відділ кінофототехніки Шосткинського краєзнавчого музею є осередком, що зберігає спадок легендарного підприємства «Свема» – одного з найбільших виробників кіно-, фото- та рентгенівської плівки, фотопаперу та магнітофонних стрічок у колишньому Радянському Союзі. Експозиція відділу представляє історію розвитку підприємства, його технологічні досягнення та продукцію, яка мала попит не лише в СРСР, а й за його межами. Серед експонатів – кінокамери, проектори, фотокамери, макети виробничого обладнання та документи, що ілюструють технічний прогрес у сфері кінематографії та фотографії. Все це демонструє роль «Свеми» у культурному та науковому житті, нагадуючи про її внесок у кінематограф, медицину та фотографічну справу.

Відділ кінофототехніки
Шосткинського краєзнавчого музею

Department of cinema photographic equipment in Shostka Museum of Local History

Фотоплівка ДС-100, процес С-41 2000 рік

DS-100 photographic film, C-41 process 2000

Касета магнітофонна «Свема» МК-60-6, на який записано програмне забезпечення, 1990 рік

The tape of the recorder «Swema» MK-60-6 with the recorded software on it, 1990

Шостка Арт-Центр

Shostka Art Center

Шостка Арт-Центр – це мистецький осередок, який став результатом співпраці діячів культури різних напрямків та активних мешканців міста. Центр є сучасним простором для творчості, який об'єднує художників, музикантів, театралів, фотографів та інших митців. Тут регулярно проводяться виставки, воркшопи, майстер-класи, кінопокази, концерти, ігри, семінари та лекції, що не лише розвивають культурне життя громади, а й надихають молодь на самореалізацію, допомагаючи розкрити їхній потенціал. Це місце, де кожен може знайти себе у мистецтві, отримати підтримку для своїх проєктів та поділитися ідеями з однодумцями. Шостка Арт-Центр дарує можливість відчути силу натхнення, знайти мотивацію, зупинитися для роздумів чи просто насолодитися атмосферою творчості.

Шостка Арт-Центр

Shostka Art Center

ПИРОГІВКА

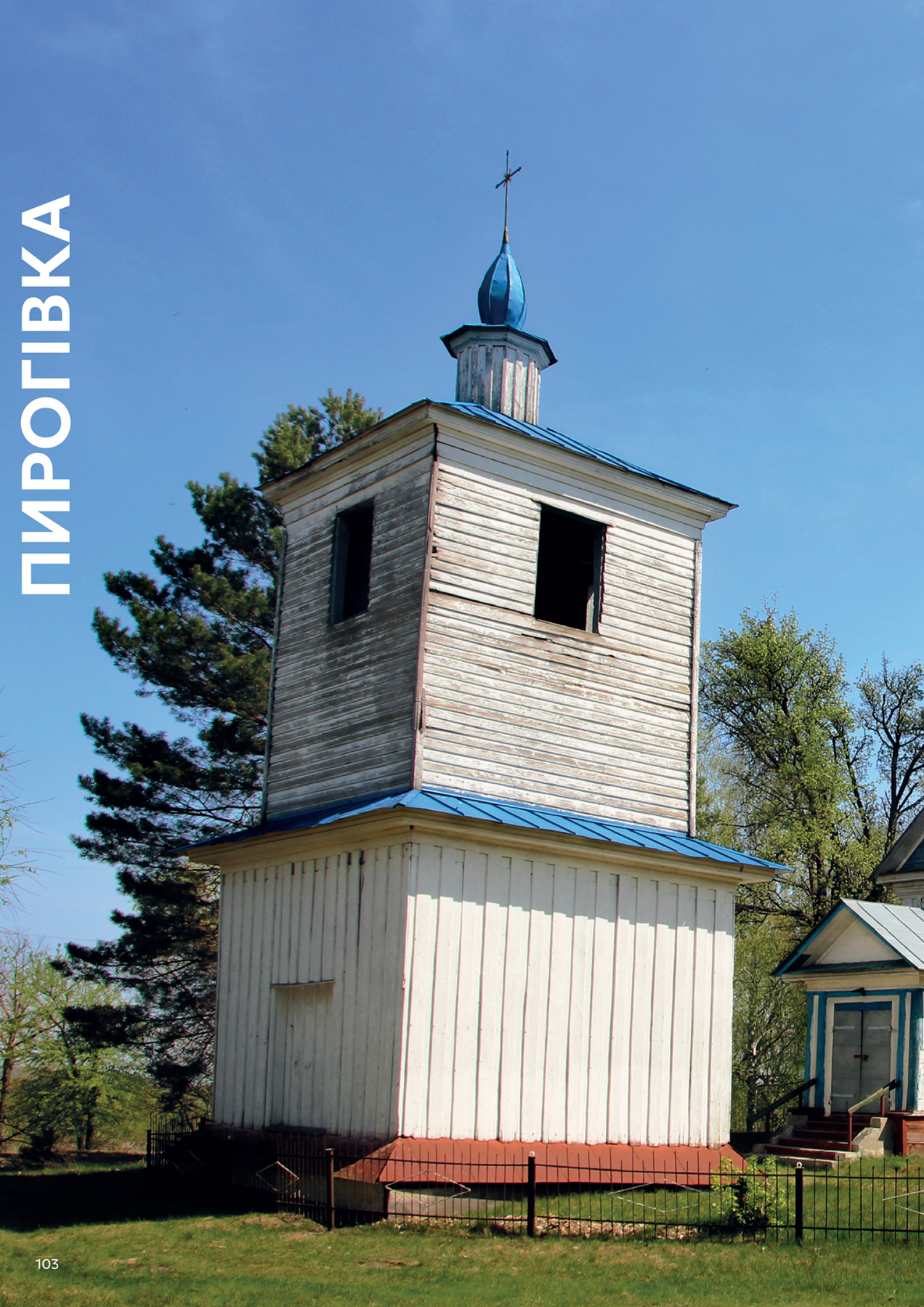

Церква Покрови Пресвятої Богородиці

Church of the Intercession of the Holy Virgin

Церква розташована в центрі села Пирогівка. Покровська церква є рідкісним уцілилим прикладом дерев'яної церковної архітектури Лівобережжя України XVIII-XIX століття, яких на Сумщині майже не залишилося. Збудована у 1777 році коштом поміщика Михайла Холодовського, церква вирізняється п'ятизрубною хрещатою структурою та одноверхою бароковою композицією.

Її центральний зруб увінчаний двозаломним верхом, що надає будівлі тендітності й витонченості. У XIX столітті поряд із церквою було побудовано дзвіницю, яка стала архітектурною домінантою села. Завдяки своїм довершеним пропорціям, стриманій красі й історичному значенню, Покровська церква є незвичайною пам'яткою дерев'яної церковної архітектури. Вона зберігає дух минулого для сучасних поколінь.

Ямпільська громада Yampilska community

Нематеріальна культурна спадщина
Intangible cultural heritage
1 об'єкт *object*

Природний простір
Natural space
10 об'єктів *objects*

Культурна спадщина
Cultural heritage
22 об'єкти *objects*

Видатні особистості
Outstanding personalities
8 осіб *people*

Культурна інфраструктура
Cultural infrastructure
22 об'єкти *objects*

Креативні індустрії
Creative industries
3 об'єкти *objects*

VOZDVYZHENSKE

Photo from the museum

Фото з музею

Історія села Воздвиженське

History of the village Vozdvyzhenske

Трудове братство, засноване у селі Воздвиженське наприкінці XIX століття, стало сміливим експериментом створення ідеального суспільства на християнських засадах. Ця спільнота об'єднувала людей різних професій і віровизнань, пропонуючи гармонійне поєднання духовного розвитку, праці та освіти.

Сьогодні пам'ять про цю спільноту зберігає Народний історико-меморіальний музей. У його експозиції представлені понад 2400 артефактів, серед яких листи, фотографії, книги, музичні інструменти та предмети побуту. Ці експонати дають змогу глибше зрозуміти ідеї засновника та історію братства. Музей, що розташований у колишній будівлі братства, є не лише місцем пам'яті, але й джерелом натхнення для сучасників, які шукають духовного змісту в житті.

Музей знаходиться в мальовничій зоні Воздвиженського парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва. Старовинний парк із трьохсотлітніми дубами додає цьому місцю особливого шарму, створюючи ідеальну атмосферу для занурення в історію.

Трудове братство села Воздвиженське

Labor brotherhood of the village Vozdvyzhenske

ВОЗДВИЖЕНСЬКЕ

Ямпільський краєзнавчий музей

Yampil Museum of Local History

Ямпільський краєзнавчий музей обов'язково варто відвідати, щоб познайомитися з історією та культурою Сіверщини. Розташований на території ботанічного саду «Ямпільський», музей зберігає понад 1600 експонатів, серед яких предмети побуту та народний одяг. Особливу увагу в музеї приділено традиціям регіону – гончарству, вишивці та етнічному вбранню.

Цей музей вирізняється відкритістю та сучасним підходом до популяризації історії. Відвідувачі можуть взяти участь у майстер-класах, дізнатися про традиційне гончарство, побачити старовинні головні убори та доторкнутися до життя наших предків. Це не просто експозиція, а місце натхнення та глибокого занурення у минуле, яке дарує живий зв'язок поколінь і дозволяє відчути автентичний дух Ямпільщини.

Кераміка з села Шатрище,
гончарного осередку Ямпільщини

Ceramics from the village Shatryshche,
Yampil region pottery center

Олександр Богомазов,
1880 - 1930 рр.
художник-авангардист

Olexandr Bohomazov,
1880 - 1930
an avant-garde artist

«Сінний ринок. Київ», 1914
Автор картини: Олександр Богомазов

«Hay Market. Kyiv», 1914
Painted by: Olexandr Bohomazov

Олександр Богомазов

Olexandr Bohomazov

Олександр Богомазов, що народився у 1880 році в Ямполі, вважається одним із найяскравіших представників авангарду та отримав визнання як «український Пікассо». Творчість Богомазова, теоретичні праці та викладацька діяльність суттєво вплинули на розвиток українського і світового мистецтва. Навчаючись у Київському художньому училищі, він опановував техніку у провідних майстрів свого часу, знайомився з новітніми європейськими мистецькими течіями. Богомазов став автором знаменитого трактату «Живопис та елементи» (1914), де обґрунтував принципи руху, динаміки й ритму в мистецтві, що визначили його унікальний стиль. Після революції він активно працював як педагог, художник-графік, оформлювач міських свят і плакатист, залишаючи значний слід в історії українського авангарду.

Серед його найвідоміших робіт – «Сінний ринок. Київ» (1914), «Портрет дружини Ванди» (1914), «Спогади про Кавказ» (1916) та проникливий автопортрет 1914 року. Ці твори демонструють його унікальне вміння передавати рух, динаміку та емоцію через геометрію й колір. Хоча за життя художник не отримав широкого визнання, його творчість була повернута з забуття завдяки зусиллям вдови та київських мистецтвознавців. Сьогодні роботи Богомазова експонуються в провідних музеях і приватних колекціях Лондона, Нью-Йорка, Венеції, Токіо, Цюріха, Загреба, Сан-Франциско та інших міст, утверджуючи його як одного з найвидатніших художників-авангардистів світового рівня.

Джерела:

References

Сумська громада
стор. 7: Герасим Кондратьєв. Автор портрету: невідомий. Фото з публічної групи у Facebook «Я люблю Суми».
стор. 8: Воскресенський Собор. Фото взяте із статті сайту travels.in.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 9: Кадетський корпус ім. Івана Харитоненка. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 10: Іван Харитоненко. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор портрету: Микола Неврев.
стор. 10: Герб Харитоненків. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: невідомий.
стор. 11: Атмосфера сумського дворику. Фото з публічної сторінки Facebook «Дворик на Кузнечній». Автор фото: Артем Комендант.
стор. 11: Приватний музей «Причал Одіссея». Фото взяте з публічної групи Facebook «Причал Одісея». Автор фото: невідомий.
стор. 12: Сумський обласний художній музей імені Никанора Онацького. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 13: Альтанка. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 13: Сумський обласний краєзнавчий музей. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Андрій Мозговий.
стор. 13: Пам'ятник Цукру. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 14: Пам'ятний знак «Сумка». Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 14: Панно «Сім птахів - сім нот» («Птахи щастя»). Фото з сайту театра musicdrama.com.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 14: Національний академічний театр драми та музичної комедії ім. Михайла Щепкіна. Фото з інформаційного сервісу debaty.sumy.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 15: Спасо-Преображенський собор. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 17: «Голгофа» та «Два ангели». Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 17: «Ісус на хресті», пам'ятник на фамільному склепі Круазі, Арденни, Франція. Фото із статті французського сайту www.ardennes-toujours.fr. Автор фото: невідомий.
стор. 18: «Два ангели» або «Ангел і дитина». Скульптор: Аристид Круазі. Фото із статті французського сайту www.ardennes-toujours.fr. Автор фото: невідомий.

Боромлянська громада
стор. 19: Обрядовий напій «Варена». Фото зі статті інформаційного агентства ukrinform. Автор фото: не вказаний.
стор. 19: Боромлянська полуниця. Зображення створено за допомогою ШІ сервіс Freepik License Premium.
стор. 20: Боромлянське лозоплетіння. Фото з публічної групи у Facebook «Боромля». Автор фото: не вказаний.
стор. 20: Парк металевих монстрів. Фото з публічної групи у Facebook «Світ іржавих монстрів Бритова». Автор фото: Oleh Brytov.
стор. 20: Заказник Лисиця. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Олег Білоус.

Бочечківська громада
стор. 21: Бочечанський заказник. Фото із сервісу Freepik License Premium.
стор. 22: Палац княгині Львової. Сучасний вигляд. Фото з публічного сайту discover.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 22: Палац княгині Львової. Вигляд будівлі до часткового руйнування під час Другої світової війни. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: невідомий.
стор. 22: Оленяча ферма. Фото з публічної групи у Facebook «ТОВ «Агрофірма «Козацька». Автор фото: невідомий.

Буринська громада
стор. 23: Садибний будинок Курдюмова. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: Nick Verpovsky.
стор. 24: Микола Бондаренко. Фото з сайту sumy.today. Автор фото: невідомий.
стор. 24: Лінорити Миколи Бондаренка. Зображення зі статті з сайту suspilne.media. Статття: Юлія Кузьменко. Автор фото: невідомий.

Великописарівська громада
стор. 25: Єгор Мовчан. Фото з публічного сайту csamm.archives.gov.ua. Інформацію підготував: канд. іст. наук Ігор Резнік.
стор. 25: Степан Пасюга. Фото із сайту history.znaj.ua. Автор: Марта Крутень.
стор. 25: Григорій Кожушко. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор: V.Mishalow - Власна робота.
стор. 25: Памятник Єгору Мовчану. Фото із сайту discover.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 26: Гетьманський національний природний парк. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 26: Грицик великий. Фото із сайту wownature.in.ua. Автор фото: Олег Скляр.
стор. 26: Журавель сірий. Фото із сайту wownature.in.ua. Автор фото: Олег Скляр.

Верхньосироватська громада
стор. 27: Попівська академія. Зображення з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор: Близнюк А.М. - архів Б.А.М.
стор. 27: Олександр Паліцин. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор: невідомий - книга М.Тесля, А.Близнюка «Паліцинська академія»
стор. 28: Унікальна прикраса. Фото верижиці надано Верхньосироватською Сільською Радою. Автор фото: невідомий.
стор. 29: Ликоплетіння. Фото з публічної групи у Facebook «Intangible cultural heritage | Відділ НКС Сумського центру культури». Завантажено: Вікторія Гавриленко.
стор. 29: Цикорна кава. Фото з сервісу Freepik License Premium.
стор. 29: Василь Кричевський. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Photo of Vasyl Krychevsky taken in 1928.
стор. 29: Герб Української Народної Республіки. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org.
стор. 30: Урочище «Образ». Фото з публічної групи у Facebook «Фототовариство «Друзі Дагера». Автор фото: Андрій Мозговий

Ворожбянська громада
стор. 31: Вокзал залізничної станції Ворожба. Фото з публічного сайту bilopillia.city. Автор фото: невідомий.
стор. 31: Покровська церква. Фото взяте із статті сайту ukrainaincognita.com. Автори: Ігор Дорожко, Олег Година та Максим Назаренко.

Есманська громада
стор. 32: Уланівське писанкарство. Всі фото з архіву Сумський обласний науково-методичний центр культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.

Глухівська громада
стор. 33: Свято-Миколаївська церква. Фото з сайту: nz-hlukhiv.com.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 33: Гетьман Запорізької січі Іван Мазепа. Невідомий художник. Зображення зі статті публічного сайту novynarnia.com. Автор: Ліна Тесленко.
стор. 33: Гетьман Іван Скоропадський. Автор портрету: Степан Землюков. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.
стор. 34: Кирило Розумовський. Автор портрету: Степан Землюков. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia
стор. 34: Київська брама Глухівської фортеці. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор: Stepanok Andrii - Власна робота
стор. 36: Трьох-Анастасіївська церква. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 35: Славетні роди України. Рід Терещенків. Поштова марка України, 2014. Зображення з сайту: postmark.ukrposhta.ua. Дизайн: Володимир Таран.
стор. 37: Глухівський національний педагогічний університет. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 37: Олександр Довженко. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: невідомий.

Грунська громада
стор. 39: Олексій Богданець зі спеціальним пристроєм – «скрипкою-сівалкою». Фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.
стор. 39: Городище «Замок». Фото фахівців управління культури Сумської ОДА (ДКТР).
стор. 40: Остап Вишня. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Завантажено: О. Кореневич
стор. 40: Народний музей Остапа Вишні. Автор фото: Сергій Колесников
стор. 40: Wellboy. Фото з публічного сайту vogue.ua. Автор фото: невідомий.

Кириківська громада
стор. 41: Кириківський парк. Фото надане Кириківською громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 41: Кириківський цукровий завод. Фото взяте зі статті сайту ukrainaincognita.com. Блог: Маленков Роман. Текст та фото Ігоря Дорожка, Олега Години та Максима Назаренка.
стор. 41: Павло Харитоненко. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор: невідомий.
стор. 42: Весільний коровай та «шишки». Фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.
стор. 42: Пам'ятник Тарасу Шевченку. Фото надані Кириківською громадою. Автор фото: невідомий.

Конотопська громада
стор. 43: «Конотопська відьма». Зображення створено за допомогою ШІ сервіс Freepik License Premium.
стор. 43: Командний пункт періоду Другої світової війни. Фото надане Агенцією регіонального розвитку Сумської області. Автор фото: Владислав Терентьєв.
стор. 44: Казимир Малевич. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: невідомий.
стор. 44: Дім, де була продана перша картина К.Малевича у 1894 році. Фото надане Конотопською громадою.
стор. 44: Пленер «Барви Малевича». Фото надане Конотопською територіальною громадою.
стор. 45: Конотопські трамваї. Фото надане Конотопською територіальною громадою.

Кролевецька громада
стор. 47: Рушник. Фото з публічної групи у Facebook «Музей Кролевецького ткацтва». Автор фото: невідомий.
стор. 47: Ткацький станок. Фото з публічної групи у Facebook «Музей Кролевецького ткацтва». Фото для групи надано: ДПТНЗ «Кролевецьке вище професійне училище». Автор фото: невідомий.
стор. 48: Процес ткацтва. Фото з публічного сайту krolevetsweaving.org.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 49: Склеп-піраміда у селі Воргол. Фото надане Кролевецькою територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 49: Прапор із зображенням гербу села Воргол. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор: Vity ОКМ - Власна робота.
стор. 49: Залишки дворянського гербу Амосових на склепі. Фото з публічної групи у Facebook «Фестиваль «Воргол». Фото Федора Линника
стор. 50: Мергелева формочка з городища Воргол. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор: Vity ОКМ - Власна робота.
стор. 50: Микола Лукаш. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: невідомий.
стор. 50: Троїцький борщ з вишнями. Фото з публічної сторінки у Facebook «Центр Культури». Автор фото: невідомий.
стор. 51: Яблуня-колонія. Автор фото: Сергій Колесников

Лебединська громада
стор. 53: Борис Гмиря. Фото з публічного сайту parafia.org.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 53: Лебединська ратуша. Автор фото: Сергій Колесников
стор. 54: Давид Бурлюк. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: невідомий.
стор. 54: Бурлюк «Українці» 1912. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org
стор. 54: Вказівник Урочище Бурлюк. Фото з особистої сторінки у Facebook Сергія Гуцана.
стор. 54: Урочище Бурлюка. Фото з сайту lebedynrada.gov.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 54: Кінь з картини «Карусель» Д. Бурлюка. Зображення з сайту arthive.com
стор. 55: Михайлівська цілина. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 57: Шелехівське озеро. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 58: Лебединський міський художній музей. Автор фото: Сергій Колесников.

Недригайлівська громада
стор. 59: Олекса Ющенко. Фото з публічної сторінки у Facebook «Музей-садиба Олекси Ющенка у селі «Хоружівка. ДІКЗ «Посулля». Автор фото: невідомий.
стор. 59: Музей-садиба Олекси Ющенка. Фото з публічної сторінки у Facebook «Музей-садиба Олекси Ющенка у селі «Хоружівка. ДІКЗ «Посулля». Автор фото: невідомий.
стор. 60: Меморіальний комплекс жертвам Голодомору. Фото фахівців Сумського обласного краєзнавчого музею.
стор. 62: Пам'ятник мамонту. Автор фото: Сергій Колесников.

Новослобідська громада
стор. 63: Горюни. Фото з публічного сайту novoslobidska-gromada.gov.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 64: Музей горюнської культури. Фото надано Новослобідською територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 64: Сичики. Фото (кадр з відео)з публічного сайту rbc.ua. Автор: Анна Шиканова.
стор. 65: Софроніївський монастир. Автор фото: Сергій Колесников.

Охтирська громада
стор. 67: Пам`ятна медаль «Місто героїв – Охтирка», 2023 Художниця: Куц Марина Програмне моделювання: Лук'янов Юрій.
стор. 68: Карта «Сотні міста Нашого». Зображення надано Охтирською територіальною громадою.
стор. 68: Охтирський міський краєзнавчий музей. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: Posterrr.
стор. 68: Паровий млин. Фото з YouTube каналу Охтирського Молодіжного Центру.
стор. 69: Свято-Покровський кафедральний собор. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор: Denis Vitchenko - Власна робота
стор. 69: Охтирська ікона Божої Матері. Фото надано Сумським обласним краєзнавчим музеєм.
стор. 69: Іван Багряний. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: невідомий.
стор. 70: Заїчко Світлана, з готовою сушкою біля пічі-сушні. Фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв.
Автор фото: невідомий.
стор. 70: Ансамбль бандуристів Охтирської дитячої музичної школи імені П.С.Білинника. Фото надане Охтирською територіальною громадою.
Автор фото: невідомий.
стор. 70: Бандура. Фото з сервісу Freepik License Premium.
стор. 71: Охтирський Свято-Троїцький монастир. Автор фото: Сергій Колесников.

Попівська громада
стор. 73: Чорноплатівське мотузництво. Фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.
стор. 73: Портрет Афанасії Лазаревської створений Тарасом Шевченком в садибі родини Лазаревських, 1859. Фото з сайту t-shevchenko.name.
Автор фото: невідомий.
стор. 74: Картина «Конотопська битва». Автор картини: Артур Орльонов. Зображення з сайту uain.press.
стор. 74: Гетьман Війська Запорізького Іван Виговський. Автор портрету: Гаврило Васько. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia
стор. 74: Батально-історичне дійство з нагоди 360-ї річниці Конотопської битви, с. Шаповалівка. Фото надано Попівською громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 74: Пам'ятний знак «Шаблі». Автор фото: Сергій Колесников.

Путивльська громада
стор. 75: Городище літописного міста Путивля. Георгій Поплавський, гравюра «Плач», 1984. Зображення гравюри взяте із публічного сайту kultura.sm.gov.ua.
стор. 76: Волокитинська парцеляна. Фото чорнильниці «Бібліофіл». Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 76: «Золоті ворота». Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Oleksandr Malyon.
стор. 78: Архітектурний ансамбль Мовчанського монастиря. Автор фото: Сергій Колесников.

Річківська громада
стор. 79: Фольклорний колектив Річківського СБК. Фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.
стор. 80: Випікання «Весільних утят». Фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.

Роменська громада
стор. 81: Перший монументальний пам'ятник Тарасові Шевченку. Автор фото: Сергій Колесников
стор. 81: Іван Кавалеридзе поряд із пам'ятником. Фото взяте із статті на сайті sumy-one.com, та оброблене. Автор статті: Borys Liakhu. Автор фото: невідомий.
стор. 82: Центральна частина пам'ятного знаку про перебування в Ромнах Гетьмана Війська Запорізького Івана Мазепи та шведського монарха Карла XII. . Фото надане Агенцією регіонального розвитку Сумської області. Автор фото: невідомий.
стор. 82: Гетьман Війська Запорізького Іван Мазепа. Портрет Гетьмана Війська Запорізького, відтворений науковцями та журналістами каналу 1+1. Фото з публічного сайту myukraine.org.ua.
стор. 82: Шведський король Карл XII. Автор портрету: Майкл Даль. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.
стор. 82: Євангеліє Петра Калнишевського. Фото з сайта kultura.sm.gov.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 82: Ікона Роменська мадонна. Фото зі статті публічного сайту romen-sula.org. Автор: Діброва Григорій.
стор. 83: Пам'ятник Петру Калнишевському. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 83: Дуб- велетень. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: Козиренко Надія - Власна робота.
стор. 84: Церква Святої Трійці. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 86: Посульські кургани. Автор фото: Сергій Колесников.

Садівська громада
стор. 87: Пляшки. Фото з особистої сторінки у Facebook Pavlo Borysov
стор. 87: Кекси. Фото надано Садівською територіальною громадою.
стор. 87: Конопляне поле. Фото з сервісу Freepik License Premium.
стор. 88: Парапланеризм. Фото з сервісу Freepik License Premium.
стор. 88: Монета НБУ Михайло Лисенко. Фото з сайту violity.com.ua. Художник: Кочубей Микола. Скульптор: Атаманчук Володимир. Автор фото: Hanna27.
стор. 89: Садибний будинок Суханових-Кондратьєвих. Автор фото: Сергій Колесников.

Степанівська громада
стор. 91: Побутові пісні селища Степанівка. Всі фото з архіву Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв. Автор фото: невідомий.

Хмелівська громада
стор. 92: Басівське городище. Фото з сайту odindoma.sumy.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 92: Дуб Гаркуші. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Olga Loboda 0806.

Тростянецька громада
стор. 94: Садиба-манеж «Круглий Двір». Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 93: Лицарські турніри фестивалю « Стара Фортеця». Автор фото: Сергій Колеснико.
стор. 94: Микола Хвильовий. Фото з публічного сайту uinp.gov.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 95: Садиба Кеніга. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 96: Леопольд Кеніг. Фото з публічного сайту istpravda.com.ua. Автор фото: невідомий.
стор. 96: Будинок бібліотеки для службовців тростянецького маєтку фірми «Леопольд Кеніг-Нащадки». Фото надано Тростянецькою територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 97: Дендропарк Нескучне. Автор фото: Сергій Колесников.
стор. 98: Грот Німф. Автор фото: Сергій Колесников.

Шосткинська громада
стор. 99: Пантелеймон Куліш. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор портрету: Адольф Мульєрон.
стор. 99: «Кулішеві читання». Фото надане Шостинською територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 100: Іван Скоропадський. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор портрету: Степан Землюков.
стор. 100: Анастасія (Маркович) Скоропадська. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор портрету: Ольга Мордвинова.
стор. 100: Надгробні плити на місці родинної усипальниці Скоропадських. Фото надано Владиславом Терентьєвим. Автор фото: Владислав Терентьєв.
стор. 100: Гамаліївський монастир. Фото надано Шостинською територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 101: Меморіально-освітній комплекс «Родинна пам'ять». Фото надано Шостинською територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 101: Унікальні розписи храму Різдва Христового. Фото зі статті сайту shostkanews.city. Автор статті: Євгенія Павлова. Автор розписів: Володимир Афонін.
стор. 102: Відділ кінофототехніки Шосткинського краєзнавчого музею. Фото надано Шостинською територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 102: Фотоплівка ДС-100, процес С-41 (2000 рік). Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Matja. Власна робота.
стор. 102: Касета магнітофонна «Свема» МК-60-6. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Rumlin. Власна робота.
стор. 102: Шостка Арт-Центр. Фото надано Шостинською територіальною громадою. Автор фото: невідомий.
стор. 103: Церква Покрови Пресвятої Богородиці. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia.org. Автор фото: Макс Назаренко.

Ямпільська громада
стор. 105: Фото музею. Фото зі статті публічного сайту sumy.today. Автор фото: Оксана Кедя.
стор. 105: Трудове братство села Воздвижнське. Фото зі статті публічного сайту sumy.today. Автор фото: Оксана Кедя.
стор. 106: Кераміка з села Шатрище . Фото зі статті публічного сайту sumy.today. Автор фото: Оксана Кедя.
стор. 106: Олександр Богомазов. Фото з публічного сервісу uk.wikipedia. Автор фото: невідомий.
стор. 106: «Сінний ринок. Київ» (1914). Фото з публічної сторінки у Facebook «Музей українського живопису».

У Каталозі також використано світлини з архівів органів державної влади,
органів місцевого самоврядування Сумської області та фото із відкритих джерел.
The Catalog also uses photographs from the archives of state authorities, local governments of Sumy region, and photos from open sources.

Команда проєкту:
Project team:

Автор ідеї
Агенція регіонального розвитку Сумської області
Author of the idea - Regional Development Agency of Sumy Region

Керівник проєкту
Оксана Заяц
Head of the project - Zaiats Oksana

Дослідження та дизайн
Креативна агенція «Шоколад»
Research and design – Chocolate creative agency

Керівник редакційної групи
Юлія Євенко
Head of the editorial team - Yevenko Yulia

Арт-директорка
Марина Мельник
Art director - Melnyk Maryna

Менеджер проєкту
Катерина Журавльова
Project manager - Zhuravleva Kateryna

Додрукарська підготовка
Ольга Шаповалова
Prepress - Shapovalova Olha

Відповідальний за випуск
Сергій Лущик
Responsible for the issue - Lushchyk Serhiy

Коректура українського тексту
Ольга Євенко
Proofreading of the Ukrainian text - Yevenko Olha

Подяки
Thanks

Команда проєкту висловлює подяку за активну участь, експертні коментарі та надану інформацію представникам і представницям уповноважених органів та суб'єктів у сфері культури територіальних громад Сумської області, а також за надані матеріали та долучення до заходів у межах проєкту.

Project team express our gratitude for the active participation, expert comments, and information provided to the representatives of the authorized bodies and entities in the field of culture of the territorial communities of Sumy region, as well as for the materials provided and for joining the project activities.

Творчий колектив висловлює вдячність за співробітництво та консультації
директорові Департаменту культури, туризму та релігій Сумської обласної державної адміністрації Юрію Гладенку,
директорові Сумського обласного краєзнавчого музею Владиславу Терентьєву та творчому колективу в особі Віри Іванової, Лариси Білинської та Марини Бойко,
директорці Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв Євгенії Бистрицькій,
історичному мотиватору Євгену Мурзі,
колективу навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка в особі Олександра Жукова та В'ячеслава Оліцького.
Ми вдячні всім нашим колегам та друзям, які підтримували нас, пропонували цікаві кейси та поради.

The creative team pays full attention to the development and consultation of the Director of the Department of Culture, Tourism and Religion of the Sumy Regional State Administration Yuri Gladenko,
the team of the Sumy Regional Museum of Local History, represented by the creative team: Vira Ivanova, Larysa Bilynska, Maryna Boiko, and Vladyslav Terentiev,
Director of the Sumy Regional Scientific and Methodological Center of Culture and Mystery Evgeniya Bistritsky, to the historical motivator Evgen Murza,
to the team of the elementary scientific institute of history, rights and international contribution to the Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenka. in the person of Oleksandr Zhukov and Vyacheslav Olitsky.
We are grateful to all our colleagues and friends who supported us, offered interesting cases and pieces of advice.

2025

Цей каталог підготовлений Агенцією регіонального розвитку Сумської області за підтримки Швейцарії у межах Швейцарсько-українського проєкту «Згуртованість та регіональний розвиток України», UCORD, що втілюється через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва компанією NIRAS Sweden AB.

Відповідальність за зміст цього каталогу несе виключно Агенція регіонального розвитку Сумської області. Погляди авторів каталогу не обов'язково відображають погляди Швейцарської агенції розвитку та співробітництва або NIRAS Sweden AB.

This catalogue has been prepared by the Regional Development Agency of Sumy Region within the framework of the Ukraine's Cohesion and Regional Development project, UCORD, implemented with the support of Switzerland via the Swiss Agency for Development and Cooperation by NIRAS Sweden AB.

The content of the catalogue is solely the responsibility of the Regional Development Agency of Sumy Region. The views of the authors of the catalogue do not necessarily reflect the views of the Swiss Agency for Development and Cooperation or NIRAS Sweden AB.

АГЕНЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проєкт UCORD Згуртованість та регіональний розвиток України

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation
Швейцарська Конфедерація

NIRAS